

Alimentatie en de jongmeerderjarige: een nieuwe omgangsvorm

Door: Nick Hoendervangers

ANR: S261479

Datum: 23 september 2010

Scriptiebegeleider: Prof. Mr. P. Vlaardingerbroek

Tweede lezer: Mr. R. de Jong

**Universiteit van Tilburg
Faculteit Rechtswetenschappen**

Voorwoord

Na een zoekperiode voor een geschikt onderwerp voor mijn scriptie benaderde ik in maart 2009 voor het eerst de heer Vlaardingerbroek. Na een gesprek waarin ik mijn ervaring en visie op mediation had geuit kwam ik van dit gesprek terug met een nog interessanter onderwerp dan ik in eerste instantie voor ogen had. Ik wilde onderzoek doen naar iets wat echt aan verandering toe was. Dit heeft geleid tot de scriptie die u nu voor zich heeft liggen. Alimentatie is een van die begrippen waarmee haast iedereen - direct of indirect - te maken heeft gehad of nog te maken krijgt in zijn of haar leven. Bij het bestuderen van dit onderwerp, meer specifiek gericht op alimentatiegerechtigde kinderen tussen de 18 en de 21 jaar verraste het mij dat de wetgeving waarop de rechtspraak in Nederland gebaseerd is al tientallen jaren ongewijzigd is. Dit heeft naar mijn mening tot een situatie geleid die wijziging behoeft, waarover u in de rest van mijn scriptie zult lezen.

Voordat u begint met lezen zijn er een aantal personen die ik wil bedanken. Ten eerste de heer Vlaardingerbroek, die met zijn enthousiasme en inzichten mij erg goed heeft begeleid. Mijn ouders en mijn vriendin verdienen ook een vermelding vanwege de niet aflatende steun, behulpzaamheid en interesse gedurende deze fase van mijn studie.

Inhoudsopgave

Voorwoord Blz. 2

Hoofdstuk 1: inleiding en aanleiding van de scriptie

1.1 Inleiding Blz. 5
1.2 Probleemomschrijving Blz. 6
1.3 De centrale onderzoeksvraag Blz. 9
1.4 Methode en opbouw Blz. 10

Hoofdstuk 2: Totstandkoming en werking van huidige alimentatiewetgeving betreffende jongmeerderjarigen

2.1 Inleiding Blz. 11
2.2 De totstandkoming van de huidige wetgeving Blz. 11
2.3 15 417 Voorlopig verslag Blz. 13
2.4 De wettelijke kenmerken van de alimentatieverplichting Blz. 14

Hoofdstuk 3: Alimentatierecht van jongmeerderjarigen in de rechtspraak

3.1 Inleiding Blz. 17
3.2 Toepassing in de rechtspraak Blz. 17
3.3 Het waarom van de wijziging Blz. 17

Hoofdstuk 4: De alimentatiepraktijk in België

4.1 Inleiding Blz. 20
4.2 Relevante wetgeving Blz. 20
4.3 Alimentatie in de Belgische rechtspraak Blz. 21
4.4 Wetswijziging België per 1 augustus 2010 Blz. 29

Hoofdstuk 5: Voorwaarden in de alimentatieovereenkomst

5.1 Inleiding Blz. 33
5.2 Eisen met betrekking tot studie Blz. 33
5.2.1 Type studie Blz. 33
5.2.2 Duur Studie Blz. 34
5.2.3 Informeren over de voortgang van de studie Blz. 35
5.3 Eisen met betrekking tot de relatie met de alimentatieplichtige ouder Blz. 36
5.3.1 Verblijfplaats van de alimentatiegerechtigde Blz. 36

5.3.2 Geloofsovertuiging/ praktiseren van geloof	Blz. 38
5.3.3 Contact met/ bezoeken alimentatieplichtige ouder	Blz. 39
5.4 Onmogelijkheid afdwingen alimentatieovereenkomst	Blz. 42
5.4.1 Gevolgen van wangedrag	Blz. 43
5.4.2 Gedraging anders dan misdraging	Blz. 44

Hoofdstuk 6: De wettelijke regeling van de alimentatieovereenkomst

6.1 Inleiding	Blz. 47
6.2 Wettelijke regeling van de nieuwe alimentatieovereenkomst	Blz. 47
6.3 Bijzondere behoefte	Blz. 49
6.4 De alimentatieovereenkomst en het LBIO	Blz. 49
6.5 Artikel 6 EVRM en de verplichte mediation	Blz. 50
6.6 Het gelijkheidsbeginsel en verplichte mediation	Blz. 51
6.7 Verplichte mediation en de wetwijziging in België	Blz. 52
6.8 Omslag in denkwijze	Blz. 52
6.9 Conclusies en aanbevelingen	Blz. 53

Bronvermelding	Blz. 57

Hoofdstuk 1: Inleiding en aanleiding van deze scriptie.

1.1 Inleiding

Alimentatie is een verzamelbegrip voor onderhoudsverplichtingen. Een onderhoudsplicht zoals in de Nederlandse wet omschreven heeft een aantal kenmerken.¹ Ten eerste kenmerkt de alimentatieverplichting zich door zijn persoonlijke karakter. De plicht en het recht zijn verbonden aan de persoon van respectievelijk de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige. Het persoonlijke karakter van de alimentatieplicht en het recht op alimentatie blijkt ook uit het feit dat beiden niet overdraagbaar zijn en bijvoorbeeld ook niet via vererving onder algemene titel door erfgenamen overgenomen mag (of moet) worden. Daarnaast geldt in beginsel dat de verplichting een subsidiair karakter heeft. Daarmee wordt bedoeld dat er pas een recht op alimentatie is als de alimentatiegerechtigde behoeftig is. Dit houdt in algemene zin in dat de alimentatiegerechtigde in kwestie redelijkerwijs niet in staat wordt geacht om in zijn eigen behoefte te voorzien. Hierbij wordt niet enkel gekeken naar wat de alimentatiegerechtigde doet om in zijn of haar behoefte te voorzien, maar een rechter toetst ook welke opties de alimentatieplichtige redelijkerwijs ter beschikking staan om een inkomen te verwerven.² Als de rechter inderdaad acht dat de alimentatiegerechtigde mogelijkheden om een eigen inkomen te verwerven onbenut laat speelt dit een rol bij het bepalen van de behoefte.

Daarnaast is de onderhoudsverplichting veranderlijk, wat wil zeggen dat het recht op en de hoogte van de alimentatie die betaald wordt afhankelijk is van zowel veranderingen in de inkomenssituatie van de alimentatieplichtige als de levenssituatie en de inkomsten van de alimentatiegerechtigde. Voorts is de onderhoudsverplichting tussen bloed- en aanverwanten van openbare orde. Blijkens artikel 1:400 lid 2 BW kan er niet door een overeenkomst afgeweken worden van een wettelijke verplichting tot het verstrekken van levensonderhoud; dit op straffe van nietigheid. Een laatste kenmerk is het feit dat de alimentatieverplichting in oorsprong een subsidiair karakter heeft; degene die op grond van de wet een recht heeft op alimentatie zal pas alimentatie ontvangen op het moment dat vastgesteld wordt dat zij behoeftig is (en dus redelijkerwijs in staat wordt geacht om in haar eigen onderhoud te kunnen voorzien).³

---

¹ A. Heida, *Alimentatie, de wettelijke onderhoudsplicht*, Deventer: W.E.J. Tjeenk Willink 1997, p. 27.

² Zie bijvoorbeeld Gerechtshof s'Gravenhage 25 maart 2009 LJN BJ5027.

³ P. Vlaardingbroek e.a., *Het Hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer: Kluwer 2008, p. 136.

Primair wordt van de alimentatiegerechtigde verwacht dat deze in eigen onderhoud voorziet. Dat dit het geval is of dat er in ieder geval pogingen worden ondernomen om in eigen onderhoud te kunnen voorzien dient in de verzoekschriftprocedure gemotiveerd te worden aangetoond.

1.2 Probleemomschrijving

In dit onderzoek staat de alimentatieverplichting jegens jongmeerderjarigen centraal. Met jongmeerderjarigen worden de alimentatiegerechtigden tussen de 18 en de 21 jaar bedoeld. Deze groep alimentatiegerechtigden neemt een aparte plaats in in de wet sinds de wettelijke meerderjarigheidsgrens is verlaagd van 21 jaar naar 18 jaar. De bedoeling van de wetgever bij het creëren van deze nieuwe groep alimentatiegerechtigden was in principe tweeledig. In eerste instantie was de wetgever van mening dat deze nieuwe categorie meerderjarigen gezien hun vaak beperkte financiële middelen niet afhankelijk zou moeten worden van de staat. Daarnaast moesten de jongmeerderjarigen de mogelijkheid krijgen om naar eigen goeddunken hun leven vorm te geven. Dit houdt in dat niet puur op basis van hun eigen financiële situatie de keuze voor een bepaalde studie gemaakt dient te worden, aangezien dit voor veel jongmeerderjarigen de mogelijkheid om te kunnen studeren erg klein maakt.

In veel opzichten is het recht op alimentatie van een jongmeerderjarige gelijk aan het recht op alimentatie van een minderjarige. Zo vindt de eis van behoeftegeen geen toepassing bij minderjarige en jongmeerderjarige kinderen, blijkens artikel 1:392 lid 2 BW. De conclusie die mevrouw Heida hieraan verbindt is dat de aanspraken van minderjarige kinderen en van jongmeerderjarigen van een andere orde zijn dan een aanspraak van een alimentatiegerechtigde echtgenoot tegenover een alimentatieplichtige echtgenoot. Om dit te verklaren dient gekeken te worden naar de nauwe persoonlijke relatie tussen de alimentatieplichtige en de (jongmeerderjarige) alimentatiegerechtigde.⁴ Deze sterke persoonlijke band tussen ouder en kind zorgt er op zichzelf dus voor dat de jongmeerderjarige zich verzekerd ziet van een bijdrage in de onderhoudskosten door een alimentatieplichtige ouder.

In beginsel klinkt het ook logisch dat deze band, als die bestaat tussen ouder en kind, zich via een wettelijke bepaling verankerd ziet in het recht. De wetgeving, zeker in het geval van het personen en familierecht, dient zoveel mogelijk een afspiegeling te zijn van de normen en waarden die in de maatschappij leven en als rechtvaardig worden gezien. Al is de

---

⁴ A. Heida, *Alimentatie, de wettelijke onderhoudsplicht*, Deventer: W.E.J.Tjeenk Willink 1997, p. 48.

jongmeerderjarige in staat zichzelf het nodige te verschaffen dan nog blijft de alimentatieverplichting onverkort gelden. Een alimentatieplichtige ouder kan dus niet onder zijn verplichting uitkomen door simpelweg te stellen dat de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde niet alle mogelijkheden benut om zichzelf te kunnen onderhouden. Dit houdt in dat de onderhoudsverplichtingen jegens jongmeerderjarigen in die zin van de algemene alimentatieregels afwijken dat zij een primaire verplichting tot onderhoud door de alimentatieplichtige ouder in kwestie behelst.

De jongmeerderjarige ziet zich gedurende zijn 18^e tot zijn 21^e levensjaar dus verzekerd van alimentatie. Dit klinkt als een mooi sluitend pakket van juridische regels waarbij zeker in het geval van de alimentatieverplichting voor minderjarige en jongmeerderjarige kinderen rekening gehouden is met de nauwe persoonlijke band tussen beiden.

Dat deze nauwe persoonlijke band tussen een ouder en een jongmeerderjarige niet altijd naar volle tevredenheid ontplooid kan worden blijkt wel uit de jurisprudentie sinds 1970. In de praktijk blijkt dat de ouder en het jongmeerderjarig kind niet zelden lijnrecht tegenover elkaar komen te staan in een juridische procedure omtrent de alimentatie. De nauwe persoonlijke band die ouder en kind met elkaar delen en die in beginsel de grondslag is voor de voortdurende onderhoudsverplichting, is dan verworpen tot een ordinair financieel geschil. Het geschil kan zich puur op het financiële aspect van de onderhoudsverplichting concentreren maar het komt ook voor dat ouder en jong meerderjarige alimentatiegerechtigde voor het ontstaan van de onderhoudsverplichting al ruzie met elkaar hadden. Deze slechte verstandhouding uit zich dan bijvoorbeeld in het feit dat de alimentatieplichtige ouder van mening is geen of niet de volledige alimentatie te hoeven voldoen en dat de alimentatiegerechtigde op zijn beurt van mening is dat hij de alimentatieplichtige ouder op generlei wijze op de hoogte dient te houden van de vorderingen op gebied van studie en/of persoonlijke ontwikkeling die wordt doorgemaakt. Dan blijkt ook dat de alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige zich zonder al te veel tegenwerpingen kan beroepen op de wettelijke alimentatieplicht van een of beide ouders en een claim bij de alimentatieplichtige neer kan leggen. Dit in principe tot volle tevredenheid van de wetgever en de bedoeling van de invoering van de wet destijds. Daarentegen is het voor de alimentatieplichtige een enorme opgave om aan te kunnen tonen dat in zijn of haar geval het voldoen van alimentatie eigenlijk niet meer gevegd kan worden. De nauwe persoonlijke band lijkt voornamelijk een eenzijdige werking te hebben in het voordeel van de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde. Gezien het feit dat de behoefte door de

alimentatiegerechtigde niet hoeft te worden aangetoond kan een alimentatieplichtige bijvoorbeeld ook niet van de rechter vragen (behoudens uitzonderlijke gevallen) dat hij inzicht krijgt in de persoonlijke en financiële situatie van zijn jongmeerderjarige kinderen. In het kort komt dit er dus op neer dat de desbetreffende ouder puur en alleen op basis van het ouderschap van het 18^e tot het 21^e levensjaar van zijn kind wel maandelijks een afdracht dient te doen ten behoeve van zijn kind, maar informatie over hoe zijn gelden besteed worden of hoe het jongmeerderjarige kind verder zijn leven inricht hoort er niet meer bij. Het kind is immers meerderjarig geworden en mag derhalve over de inrichting van zijn of haar eigen leven beslissen. Aangezien de jongmeerderjarige het recht heeft zelf zijn leven in te richten mag hij of zij ook bepalen wie hij deelgenoot wil maken van zijn persoonlijke en financiële situatie. Ook de ouder die de zelfstandigheid mogelijk maakt kan op deze manier dus buitengesloten worden. De alimentatieplichtige ouder moet slechts betalen.

In dit onderzoek zal de literatuur en jurisprudentie onderzocht worden om te kijken hoe deze alimentatieverplichting voor jongmeerderjarigen op dit moment functioneert. Vervolgens zal gekeken worden op welke manier de alimentatie rondom jongmeerderjarigen op een positieve manier vormgegeven kan worden, waarbij meer rekening gehouden wordt met de positie van de alimentatieplichtige ouder.

Op dit moment is het zo dat vaak de reeds bestaande alimentatieverplichting die op de alimentatieplichtige ouder rust op het moment dat de kinderen jongmeerderjarig zijn wordt doorgetrokken. Dan wordt bekeken op welke manier de alimentatieverplichting verhoogd gaat worden, hetgeen al een voedingsbodem voor problemen oplevert. De alimentatieplichtige ouder wordt in dit stadium dan ook geconfronteerd met het feit dat hij inhoudelijk weinig kan tornen aan de alimentatieverplichting, behoudens het feit dat de hoogte van de behoefte van de jongmeerderjarige wel middels objectief materiaal aangetoond zal moeten worden wat de alimentatieplichtige ouder, in ieder geval voor wat betreft de hoogte van de alimentatieverplichting, nog enigszins mogelijkheden geeft. De alimentatieplichtige ouder en de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde gaan zelden rond de tafel zitten om precies met elkaar af te spreken wat partijen in deze (voor beiden) nieuwe levensfase over en weer van elkaar kunnen en mogen gaan verwachten, en wat eventueel de gevolgen zijn bij conflicten die ontstaan omtrent de alimentatie. Op basis van de huidige wetgeving is het niet zinvol om gezamenlijk regels op te stellen die afwijken van het wettelijke alimentatiestelsel aangezien dit bij eventuele geschillen zal leiden tot nietigheid van de afgesproken regelingen.⁵ De

---

⁵ Art. 1:400 lid 2 BW.

mogelijkheid om vooraf te bespreken en te bepalen wat partijen van elkaar kunnen en mogen verwachten kan al een scala aan mogelijke problemen uit de lucht nemen. De vraag die zich dan aandient is wat de alimentatieplichtige ouder aan eisen mag stellen. Zoals verder in dit onderzoek zal worden uitgezocht zijn de eisen die een alimentatieplichtige ouder aan zijn jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde kind mag stellen op dit moment zeer beperkt. Zou het niet wenselijker zijn dat partijen vrijer gelaten worden met betrekking tot wat ze van elkaar kunnen en mogen verwachten? En zo ja, welke eisen mogen alimentatieplichtige ouder en jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde dan in redelijkheid aan elkaar stellen? Zou bijvoorbeeld toegestaan moeten worden dat een ouder eisen stelt aan de godsdienst die het kind aanhangt? Mogen er eisen gesteld worden aan de manier waarop de jongmeerderjarige omgang heeft met de alimentatieplichtige ouder? Zouden alimentatieplichtige ouders de alimentatieplicht moeten kunnen gebruiken om voorwaarden aan de partnerkeuze van hun kind te stellen? Zouden ouders de mogelijkheid moeten hebben om de alimentatie afhankelijk te stellen van een specifiek te volgen studie?

1.3 De centrale onderzoeksvraag

De aanname die aan de basis ligt van dit onderzoek is dat hoewel de wet op dit moment (beperkt) mogelijkheden kent voor een alimentatieplichtige ouder om de alimentatieverplichting jegens zijn jongmeerderjarige kind te matigen of op nihil te stellen, dit in de praktijk niet in alle gevallen tot de meest logische en/of wenselijke verstandhoudingen leidt tussen ouder en kind. De vraag die in dit onderzoek centraal staat is of het mogelijk zou moeten zijn voor een alimentatieplichtige om bepaalde plichten in het leven te roepen jegens zijn jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde.

Dit is vervat in de volgende onderzoeksvraag:

‘Is het wenselijk dat de mogelijkheid gecreëerd wordt om in meer gevallen dan nu mogelijk is voorwaarden te verbinden aan een alimentatieverplichting tussen de alimentatieplichtige ouder en het jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde kind? Zo ja, welke voorwaarden zouden partijen dan aan de alimentatieverplichting mogen verbinden?’

In deze scriptie zal ik bekijken hoe de rechten en plichten van alimentatieplichtige ouder en de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde zich op dit moment tot elkaar verhouden en of het,

gezien de belangen die partijen daarbij redelijkerwijs hebben, wenselijk is om ouder en jongmeerderjarig kind in de gelegenheid te brengen om, meer dan op basis van de huidige wetgeving mogelijk is, nadere voorwaarden te laten vastleggen onder welke de alimentatiebijdrage voldaan zal worden.

1.4 Methode en opbouw

Om tot een antwoord op de onderzoeksvraag te komen zullen achtereenvolgens de volgende deelonderwerpen aan bod komen, ingedeeld in verschillende hoofdstukken.

In hoofdstuk 2 wordt de huidige Nederlandse wetgeving met betrekking tot bijdragen tot levensonderhoud aan jongmeerderjarige alimentatiegerechtigden uiteengezet om nader te bepalen in welk juridisch landschap mijn scriptie zich afspeelt.

In hoofdstuk 3 zal ik beschrijven waarom het mijns inziens wenselijk is om tot een wijziging van de huidige wetgeving te komen.

In hoofdstuk 4 wordt de alimentatiepraktijk in België nader beschreven. België leek mij een interessant referentiekader aangezien de wetswijziging in Nederland stamt uit 1978 en de Belgische wetgeving met betrekking tot alimentatieverplichtingen in zijn algemeenheid, maar ook voor de categorie alimentatiegerechtigden die in Nederland als jongmeerderjarigen worden aangeduid, per augustus 2010 gewijzigd is. Door mede de ratio achter de wijziging te onderzoeken wordt de wenselijkheid van een eventuele wetswijziging in Nederland verder kracht bijgezet.

In hoofdstuk 5 wordt mede aan de hand van jurisprudentie bekeken welke eisen voornamelijk alimentatieplichtige ouders in het verleden hebben willen stellen aan de verplichting tot het betalen van een alimentatiebijdrage en in hoeverre deze en andere twistpunten in de toekomst de mogelijkheid moeten krijgen om als voorwaarden in een alimentatieovereenkomst opgenomen te worden. Ook wordt aandacht besteed aan de situatie waarin mijns inziens het niet langer mogelijk moet zijn om reeds gemaakte (of nog te maken) afspraken te mogen blijven handhaven.

In hoofdstuk 6 ga ik nader in op hoe een dergelijke wetswijziging in de wet zou moeten worden opgenomen en welke obstakels daarvoor overwonnen moeten worden. Deze scriptie wordt afgesloten met een conclusie en enkele aanbevelingen.

In deze scriptie maak ik gebruik van een literatuuronderzoek, een jurisprudentieonderzoek en een rechtsvergelijkend onderzoek om tot een antwoord op mijn onderzoeksvraag te kunnen komen.

Hoofdstuk 2: Totstandkoming en werking van huidige alimentatiewetgeving betreffende jongmeerderjarigen

2.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is het waarom van deze scriptie uiteengezet. In dit hoofdstuk ga ik verder in op de totstandkoming van de huidige wetgeving en de ratio daarachter. Ook ga ik in op de wetsartikelen die van toepassing zijn op de onderhoudsverplichting van de ouder ten opzichte van zijn jongmeerderjarige kind.

2.2 De totstandkoming van de huidige wetgeving

In oktober 1970 ging het kabinet De Jong in beginsel akkoord met een verlaging van de meerderjarigheidsgrens van 21 naar 18 jaar. Het duurde echter nog tot 1 juli 1987 voordat het parlement met een wetsontwerp kwam. De reden hiervoor was blijkens de Memorie van Toelichting⁶ in het kort gezegd het langdurige beraad van de verschillende departementen over de al dan niet wenselijke financiële consequenties (lees: het feit dat door deze nieuwe groep meerderjarigen financieel onafhankelijk te maken van de ouders de mogelijkheid bestond dat er een nieuwe groep staatsafhankelijken gecreëerd werd). Wat wel heerste bij het kabinet was het gevoel dat jongeren eerder wettelijk gezien in staat zouden moeten worden gesteld om verantwoordelijk voor hun eigen handelingen te zijn, en om de mogelijkheid te hebben om rechtshandelingen te kunnen verrichten. Met andere woorden: kinderen moesten eerder in juridische zin handelingsbekwaam worden geacht. Door de verlaging van de leeftijd waarop jongeren meerderjarig worden kwam de jongmeerderjarige op jongere leeftijd dan voorheen buiten het ouderlijk gezag te staan. Dit had de nodige consequenties, niet in de laatste plaats omdat meerderjarigen van 21 op een andere plek in hun leven zijn en over het algemeen meer mogelijkheden hebben om voldoende in eigen onderhoud te kunnen voorzien dan een 18 jarige.

De voornaamste reden voor het langdurige debat aangaande deze wetswijziging was dan ook het punt van de financiën. De politieke partijen van dat moment hadden grote problemen met het uitgangspunt dat deze wetswijziging geen financiële consequenties mocht hebben voor de overheid. De wettelijke meerderjarigheid werd verlaagd, maar de jongmeerderjarige bleef nog steeds financieel afhankelijk van zijn ouders. Het nieuwe 1:395a BW kwam te gelden voor de

---

⁶ Kamerstukken II 1978-1979, 15 417, nr. 3.

nieuw gecreëerde groep jongmeerderjarigen in tegenstelling tot de tot dan toe geldende wettelijke bepaling, zijnde art. 1:392 BW. In het oude artikel werd bepaald dat ouders slechts gehouden waren in de kosten van het levensonderhoud van hun meerderjarige kinderen te voorzien voor zover deze behoeftig waren.

Volgens de regering betekende deze nieuwe regeling een verruiming van de verplichtingen van de ouders, maar dit was gerechtvaardigd omdat deze verplichting tot het betalen van levensonderhoud gematigd kon worden door de rechter en het feit dat in het geval van een huwelijk tussen de jongmeerderjarige en een derde deze derde een primaire onderhoudsverplichting zou verkrijgen met betrekking tot onderhoud van de jongmeerderjarige.

De ouders kunnen in zo'n geval pas aangesproken worden voor alimentatie als er bij de echtgenoot niet voldoende middelen aanwezig zijn om de jongmeerderjarige zelfstandig te kunnen onderhouden (niet specifiek opgenomen in dit debat was het mogelijke probleem wanneer twee jongmeerderjarigen met elkaar in het huwelijksbootje stappen en geen van beide partijen de financiële middelen heeft om de echtgenoot te onderhouden). Er werden pleidooien gehouden om bij de politieke leiders het belang van zowel financiële als juridische onafhankelijkheid van de nieuwe meerderjarigen te waarborgen. Deze mogelijkheid werd bekeken maar uiteindelijk oordeelde het kabinet dat er niet genoeg redenen waren om aan het bereiken van de meerderjarigheid naast juridische onafhankelijkheid ook financiële onafhankelijkheid te koppelen. Dit werd verdedigd met een simpel standpunt: er bestaat geen rechtstreekse relatie tussen handelingsbekwaamheid en financiële zelfstandigheid.⁷ Tegen dit standpunt kan moeilijk verweer worden gevoerd. Het recht hebben om bepaalde handelingen te verrichten en in die zin zelfstandig te zijn en de financiële mogelijkheden hebben om daadwerkelijk zelfstandig te kunnen handelen zijn twee verschillende zaken. De vraag is echter of het redelijk is om te stellen dat, aangezien handelingsbekwaamheid en financiële onafhankelijkheid geen rechtstreekse relatie met elkaar hebben, dit per definitie in dient te houden dat de ouders te allen tijde financieel verantwoordelijk moeten blijven voor hun kinderen.

Bij weigering van de alimentatieplichtige ouder om aan zijn betalingsverplichting te voldoen was het nu de handelingsbekwame jongmeerderjarige die zelf een recht op uitbetaling van de alimentatie verkreeg. Deze zal dan ook zijn ouder in rechte moeten betrekken wanneer de

---

⁷ N. Holtrust e.a., *'Nieuwe jongmeerderjarigen, van harte gefeliciteerd! : verlaging meerderjarigheidsgrens mag geen geld kosten'*, Nemesis 1987, p.358-365.

onderhoudsbijdragen niet worden afgedragen door de alimentatieplichtige ouder (of een ouder in rechte moeten machtigen om namens hem of haar de procedure te voeren). In het debat werd wel de kanttekening geplaatst dat er een groot verschil is tussen het bereiken van de nieuwe meerderjarigheidsgrens en derhalve handelingsbekwaam zijn (dus zelfstandig bevoegd zijn elke rechtshandeling uit te oefenen, of dit nu in weerwil van de ouders is of niet) en de (verstoorde) band die tussen alimentatieplichtige ouder en alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige ontstaan moet zijn op het moment dat wegens het uitblijven van alimentatie de alimentatiegerechtigde de alimentatieplichtige in een procedure betreft. De minister kon dit wel beamen maar deed dit probleem af met het feit dat dit soort zaken niet vaak zouden voorkomen.⁸ De vraag of het wenselijk is om een dergelijk pijnlijk gat in de wetgeving te laten vallen enkel en alleen vanwege het feit dat dit niet de hoofdmoot van de bevolking zou treffen. Juist voor de gevallen waarin partijen niet meer met elkaar door één deur kunnen is het wenselijk dat de wetgeving mogelijkheden biedt, in plaats van een gat laat vallen.

‘Vadertje staat’ hoeft zich dus in deze, volgens de minister destijds spaarzaam voorkomende gevallen, niet te bekommeren om emoties van de betrokken partijen.⁹ Zolang de staat financieel onafhankelijk blijft van zijn jongmeerderjarige kinderen is het blijkbaar goed geregeld en dient de alimentatieplichtige ouder deze financiële last te blijven dragen. Zoals later in dit onderzoek zal blijken, zal de alimentatieplichtige ouder slechts op een ‘koude schouder’ van de wetgever mogen rekenen zodra de onfortuinlijke situatie zich voordoet dat de ouder door zijn kind in een procedure betreffende alimentatie wordt betrokken.

2.3 15 417 Voorlopig verslag

De (volgens de wetgever niet vreemde) situatie die destijds is ontstaan is dat in principe de jongmeerderjarige handelingsbekwaam is en dus ook op het vlak van de studie de mogelijkheid heeft gekregen om zelf te bepalen wat hij wil en de ouders daarvoor financieel de aansprakelijke partij zijn en blijven, behoudens het uitzonderlijke geval dat de studie als het ware als een wanprestatie gezien kan worden jegens de ouders, of de jongmeerderjarige niet behoeftig is waardoor het recht op alimentatie ophoudt te bestaan. Juist deze feiten waren ook de punten die de partijen destijds aanhaalden in het voorlopig verslag behorende bij deze

---

⁸ N. Holtrust e.a., *‘Nieuwe jongmeerderjarigen, van harte gefeliciteerd! : verlaging meerderjarigheidsgrens mag geen geld kosten’*, Nemesis 1987, p. 358-365.

⁹ Kamerstukken II 1978-1979, 15 417, nr. 3.

wetswijziging. De partijen stemden eensgezind in en lieten blijken dat het loskoppelen van de handelingsbekwaamheid en de financiële zelfstandigheid misschien niet de meest wenselijke oplossing van dit geheel was. Partijen gaven wel te kennen begrip te hebben voor de budgettaire redenen die ten grondslag lagen aan deze beslissing. Tot welke wettelijke regeling heeft deze wijziging destijds precies geleid? En heeft deze wet voldoende mogelijkheden geboden om de belangrijkste pijnpunten weg te kunnen nemen?

2.4 De wettelijke kenmerken van de alimentatieverplichting

Titel 17 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek regelt de onderhoudsverplichtingen.¹⁰ In lid 2 van artikel 1:392 BW wordt bepaald dat de verplichting tot onderhoud in beginsel slechts bestaat in geval van behoefte van de tot onderhoud gerechtigde. Als uitzonderingen op deze regel worden de eigen minderjarige kinderen genoemd en de meerderjarige kinderen die de leeftijd van 21 jaar nog niet hebben bereikt, de centrale groep van deze scriptie.

Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat het geenszins het doel van deze wetswijziging was om jongmeerderjarigen financieel los te weken van de ouders. Derhalve werd voor jongmeerderjarigen de eis van behoefte verwijderd, hetgeen ook meerdere malen in jurisprudentie wordt bevestigd.¹¹

Vanaf het moment dat de minderjarige alimentatiegerechtigde de leeftijd van 18 jaar bereikt, verwerft deze een eigen vordering betreffende alimentatie ten aanzien van de alimentatieplichtige ouder. In rechtszaken komt het nog wel eens voor dat een alimentatiegerechtigde ouder voor een jongmeerderjarig kind ook de alimentatie van de alimentatieplichtige ouder wil eisen en dan geconfronteerd wordt met het feit dat hij of zij in rechte geen machtiging voor de eigen vordering van het kind kan overleggen en te diep zake niet-ontvankelijk wordt verklaard.¹² Daarnaast geldt voor de jongmeerderjarigen niet de eis van het zich in redelijkheid kunnen verwerven van een inkomen. Een jongmeerderjarige die in staat moet worden geacht om te werken, maar ervoor kiest om een opleiding te volgen dient dus door de ouders financieel in die gelegenheid gesteld te worden, voor zover de draagkracht van de desbetreffende alimentatieplichtige ouder dit toestaat uiteraard. Voorts laat een huwelijk van de jongmeerderjarige de alimentatieverplichting niet vervallen: hierbij moet dan wel worden gekeken naar artikel 1:392 lid 3 BW, waarin bepaald is dat de

---

¹⁰ Th. M. Dorn, *Monografieën echtscheidingsrecht 4a*, Den Haag: Koninklijke Vermande 2002, p.48.

¹¹ Zie bijvoorbeeld Rb. Haarlem 4 augustus 2009, *LJN* BJ6139.

¹² HR 15 juni 1990, *NJ* 1990, 731.

alimentatieplichtige ouder in zo'n geval een secundaire betalingsverplichting houdt aangezien de primaire onderhoudsverplichting bij de echtgenoot komt te liggen.¹³ Ouders hebben op basis van artikel 1:398 BW ook de mogelijkheid om de rechter te verzoeken om de alimentatiegerechtigde bij hen in te laten wonen om op die wijze aan hun alimentatieplicht te voldoen. Deze mogelijkheid staat open voor alimentatieplichtige ouders die financieel niet in de gelegenheid zijn om hun alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind te onderhouden. Op grond van 1:398 lid 2 BW heeft de alimentatieplichtige ouder de mogelijkheid om zich op deze manier van zijn of haar onderhoudsplicht te kwijten.

Bij geschillen over alimentatie kunnen bij ex-echtgenoten ook de niet-financiële factoren een rol spelen. Hierbij kunnen de gedragingen van partijen over en weer dus in aanmerking genomen worden om te bepalen of en in welke mate de alimentatiegerechtigde partner recht heeft op alimentatie. Dit komt er op neer dat bij de behandeling van een verzoek tot alimentatie in rechte bekeken wordt of er sprake is van kwetsende gedragingen van de alimentatiegerechtigde partner jegens de alimentatieplichtige partner die er voor zorgen dat er van de alimentatieplichtige partner in redelijkheid niet verwacht kan worden dat hij volledig – in het geval dat de gedragingen van de alimentatiegerechtigde partner dusdanig ernstig zijn dat nihilstelling van de alimentatieverplichting redelijk wordt geacht – of gedeeltelijk de kosten van levensonderhoud van desbetreffende partner zal voldoen. Niet de gedraging op zich, maar het – bij bestaan van dusdanig gedrag – verzoeken om levensonderhoud moet als grievend worden ervaren door de alimentatieplichtige; verder speelt hierbij ook het bestaan van lotsverbondenheid tussen de partners een rol, mede afhankelijk van de duur van het huwelijk.¹⁴ Hoe langer de ex-echtelingen met elkaar getrouwd zijn geweest hoe groter de lotsverbondenheid tussen beiden wordt en dus ook de mogelijkheid en omvang van de vordering tot onderhoud.

Deze optie van niet-financiële factoren staat in beginsel niet open indien er een geschil is tussen de ouder en de jongmeerderjarige, dit dus mede dankzij de bedoelingen van de wetgever bij het wijzigen van de wet destijds. De wet geeft wel een optie voor matiging of nihilstelling van de onderhoudsplicht van de ouder jegens de jongmeerderjarige. Dit op basis van artikel 1:399 BW. In feite komt dit neer op een variant van de niet-financiële-factoren die tussen echtelingen een rol kunnen spelen. Dit kan slechts het geval zijn als de onderhoudsgerechtigde zich op dusdanige wijze jegens de onderhoudsplichtige gedraagt dat

---

¹³ HR 16 april 1993, *NJ* 1994, 328.

¹⁴ Hof Arnhem 8 augustus 2009, *LJN* BK3054.

verstrekking van levensonderhoud niet of in ieder geval niet ten volle van de onderhoudsplichtige kan worden gevegd. Dit moet – gezien de huidige bedoeling van de wet¹⁵ – niet gezien worden als een mogelijkheid voor de alimentatieplichtige ouder om eisen te stellen aan zijn alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind.

Concluderend kan gezegd worden dat partijen bij het ontstaan van de alimentatieverplichting geen gedragingen kunnen aanduiden die tussen ouder en kind als ongewenst of grievend gelden. De alimentatieplichtige ouder heeft als basis voor een wijzing van de hoogte van de alimentatiebijdrage artikel 1:399 BW, de behoefte van het alimentatiegerechtigde kind en zijn eigen draagkracht. Een verzoek tot wijziging van de hoogte van de alimentatiebijdrage zal bij onenigheid tussen ouder en kind slechts voor een rechter kunnen worden gedaan op het moment dat de situatie eigenlijk al uit de hand is gelopen. In de rechtspraak is op basis van verschillende, volgens de alimentatieplichtige ouder grievende gedragingen, dit artikel aangehaald om als grondslag voor matiging of nihilstelling van de alimentatieverplichting te dienen, maar tot op heden houdt de rechter vast aan de parlementaire geschiedenis waarin duidelijk vermeld staat dat er niet lichtvaardig omgesprongen mag worden met de mogelijkheid tot matiging of nihilstelling. Een van de gronden die door alimentatieplichtige ouders meer dan eens wordt aangevoerd is het weigeren van de alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige om contact te hebben met de alimentatieplichtige ouder of het feit dat de jongmeerderjarige bijvoorbeeld weigert om zijn alimentatieplichtige ouder op de hoogte te houden van de studievoortgang.¹⁶ Dit raakt vaak wel de kern van de alimentatieverplichting en bepaalt in grote mate de hoogte van de bijdrage die de alimentatieplichtige ouder moet voldoen. Voor minderjarigen waarbij een alimentatiekwestie speelde zijn er wel voorbeelden te noemen waarbij aan de onderhoudsverplichting een recht op omgang werd gekoppeld.¹⁷¹⁸ Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat dit zeer uitzonderlijke gevallen zijn en het op de grens is van hetgeen de wet toestaat.¹⁹

---

¹⁵ Kamerstukken II 1978-1979, 15 417, nr 3.

¹⁶ Zie bijvoorbeeld Rb. Maastricht 21 juli 2009, *LJN* BJ4813.

¹⁷ Pres. Rb Rotterdam 14 april 1992, 355.

¹⁸ Ktr. Bergen op Zoom 13 april 1989, PRG 1989, 3115.

¹⁹ M.L.C.C. de Bruijn-Lückers & P. Vlaardingerbroek, *Praktijkboek Scheidingsrecht band 3*, 's-Gravenhage: VUGA (losbl.).

Hoofdstuk 3 Wenselijkheid van wetswijziging

3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is de huidige wettelijke regeling omtrent de alimentatieverplichting voor jongmeerderjarigen uiteengezet. In dit hoofdstuk ga ik nader in op de ratio van de huidige wet en waarom het mijns inziens wenselijk is om tot een wetswijziging te komen.

3.2 Ratio achter alimentatieverplichting

In bepaalde gevallen voorziet de wetgever op dit moment dus in de mogelijkheid voor de rechter om de alimentatieverplichting te wijzigen of op nihil te stellen. Sinds het ontstaan van deze wetswijziging bij de verlaging van de meerderjarigheidsgrens is naar de essentie van deze bepalingen niet noemenswaardig meer gekeken.

In principe kan het uitgangspunt van de huidige alimentatieregelgeving voor jongmeerderjarigen en toepassing daarvan in de praktijk als volgt worden weergegeven: De minderjarige alimentatiegerechtigde verkrijgt op het moment van het bereiken van de wettelijke meerderjarigheid een zelfstandig recht op alimentatie. Ook wanneer het recht op alimentatie pas aanvangt tijdens de meerderjarigheid ontstaat dit recht op een bijdrage in het levensonderhoud voor de meerderjarige persoonlijk.²⁰ Dit recht op alimentatie is slechts gebonden aan een beperkt stelsel van regels. Verschillende zaken gelden als vanzelfsprekend, onder andere dat behoefte niet hoeft te worden aangetoond en dat de alimentatieplichtige ouder behoudens bijzondere omstandigheden weinig in te brengen heeft als het gaat om eisen die de alimentatieplichtige aan de alimentatiegerechtigde wenst te stellen. Bij de wetswijziging is in de kamerstukken duidelijk van belang geweest dat er geen rechtstreekse relatie is tussen wettelijk meerderjarig zijn en financieel onafhankelijk zijn.²¹ Het verlagen van de meerderjarigheidsgrens mocht voor de staat geen financiële gevolgen hebben en de makkelijkste oplossing om dat probleem te omzeilen was het uit elkaar gooien van handelingsbekwaamheid en financiële zelfstandigheid waardoor de alimentatieplichtige ouder het aanspreekpunt voor financieel onderhoud bleef.

3.3 Het waarom van de wijziging

Mijns inziens is de huidige benadering een foutieve benadering van de alimentatiekwestie. In

---

²⁰ HR 6 april 1990, *NJ* 1990, 731.

²¹ Kamerstukken II 1978-1979, 15 417, nr 3.

de huidige praktijk, in ieder geval wanneer een situatie tussen de alimentatieplichtige en de alimentatiegerechtigde dusdanig is geëscaleerd dat een rechterlijke tussenkomst de enige mogelijke oplossing is geworden (en juist dus de situatie ontstaat dat behoefte aan een gedegen wettelijke regeling het grootst is), wordt na het voltrekken van een bepaald feitencomplex vastgesteld of dit een bepaald recht tot matiging in het leven zou kunnen roepen of dat nihilstelling van de onderhoudsverplichting geëist mag worden. In principe is dit niet anders dan hoe de rechtspraak op sommige gebieden in zijn algemeenheid werkt; bepaalde rechten en plichten ontstaan immers pas nadat een bepaald feitencomplex zich heeft voltrokken²². Zonder problemen in relaties, in welke context of op welk niveau dan ook zou een rechterlijke tussenkomst immers zelden tot nooit geboden zijn.

De relatie alimentatiegerechtigde/alimentatieplichtige dient mijns inziens een ander – positief – uitgangspunt te krijgen. In plaats van de relatie alimentatiegerechtigde/alimentatieplichtige pas goed te definiëren op het moment dat er in enige mate sprake is van ontwrichting van de relatie dienen partijen, in ieder geval bij het ontstaan van de alimentatieplicht jegens jongmeerderjarigen, hun eisen en verwachtingen die over en weer bestaan op papier te zetten. Het strookt niet met mijn rechtsgevoel dat wanneer het gaat om rechten en plichten omtrent alimentatie de mogelijkheden tot het maken van afspraken tussen partijen zeer beperkt zijn en dat wanneer bijvoorbeeld gekeken wordt naar het arbeidsrecht werkgever en werknemer precies van elkaar weten en op papier hebben staan wat de wederzijdse rechten en plichten zijn en wat de gevolgen kunnen zijn bij niet naleving van de zaken die bij overeenkomst tussen partijen bepaald zijn. Nu staat buiten kijf dat een arbeidsovereenkomst en een alimentatieverplichting wezenlijk veel van elkaar verschillen maar dat deel van het arbeidsrecht wat partijen binnen bepaalde grenzen de mogelijkheid geeft om hun relatie duidelijk te bepalen zou mijns inziens zeker niet misstaan in het deel van het personen- en familierecht wat in mijn onderzoek centraal staat.

De alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige dienen ook in de gelegenheid gesteld te worden om te bepalen wat tussen hen de omgangsnormen en andere belangrijke zaken zijn die zij over en weer van elkaar wensen te verwachten. Het uitgangspunt van de regeling zoals ik die voor ogen heb is uiteraard niet om de jongmeerderjarigen per definitie financieel onafhankelijk te laten worden van de ouders. Wel moet meer dan op dit moment mogelijk is ruimte gemaakt worden voor de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige om de

---

²² Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan een feitencomplex wat onder omstandigheden een onrechtmatige daad als in art. 6:162BW kan opleveren.

bijzondere relatie die partijen vanaf het moment van het bereiken van de wettelijke meerderjarigheid met elkaar krijgen beter vorm te geven en op die manier meer duidelijkheid en begrip bij partijen te creëren en zodoende ook het rechtsgevoel van het alimentatiegerechtigde kind en de alimentatieplichtige ouder beter bevredigd te zien. Het vraagstuk dat dan beantwoording behoeft is welke eisen partijen in redelijkheid aan elkaar kunnen en mogen stellen. Er mag niet uit het oog worden verloren dat de onderhoudsverplichting tussen ouder en jongmeerderjarige een verplichting van primaire aard is, die niet bij de minste of geringste schending van een verwachting van één van beide partijen gewijzigd zou moeten kunnen worden. In het vervolg van dit onderzoek wordt bekeken welke eisen partijen jegens elkaar in redelijkheid zouden moeten kunnen hanteren. Hierbij wordt voorts onderzocht in welke gevallen de alimentatiegerechtigde of de alimentatieplichtige niet langer gerechtigd zou moeten zijn om afspraken jegens elkaar te blijven handhaven. Kortom, welke eisen mogen alimentatiegerechtigde en alimentatieplichtige aan elkaar stellen en onder welke omstandigheden moet dit slechts gedeeltelijk of niet meer mogelijk zijn?

Eerst zal echter een uitstapje worden gemaakt naar de alimentatiepraktijk in België, omdat daar onlangs een wetswijziging is aangenomen met betrekking tot onderhoudsverplichtingen. In tegenstelling tot de huidige wetgeving in Nederland geeft deze wijziging – als het goed is – weer wat het huidige rechtsgevoel in België is ten aanzien van de onderhoudsverplichting voor jongmeerderjarigen. Dit kan goede handvatten voor eventuele wetswijzigingen in Nederland bieden daar op verschillende gebieden het Belgische en Nederlandse alimentatierecht raakvlakken kennen, hetgeen uiteraard niet vreemd is. Eerst zal aan de hand van uitspraken en de huidige wetgeving uiteen worden gezet wat de huidige praktijk in België is en hoe de wet gaat wijzigen.

Hoofdstuk 4: De alimentatiepraktijk in België

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt eerst uiteengezet hoe de wetgeving in België betreffende levensonderhoud voor meerderjarige alimentatiegerechtigden is opgesteld. Hierbij wordt specifiek gekeken naar de alimentatiegerechtigden die in Nederland worden aangeduid als jongmeerderjarigen. Vervolgens worden een aantal uitspraken nader onderzocht om zodoende vast te stellen op welke manier de Belgische wetgeving in de praktijk wordt toegepast. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de wetwijziging die in België per 1 augustus 2010 in werking treed.

4.2 Relevante wetgeving

België kent een, in sommige opzichten, afwijkend systeem van het Nederlandse alimentatiestelsel, maar ook verschillende gelijkenissen. Ook in België wordt het personen- en familierecht geregeld in boek 1 van het BW.²³ De grens van meerderjarigheid is in België eveneens gesteld op de leeftijd van 18 jaar²⁴, dat is ook het moment waarop het ouderlijk gezag ophoudt te bestaan (of bij ontvoogding).²⁵

Evenals in Nederland kan in België de meerderjarige alimentatiegerechtigde aanspraak blijven maken op alimentatie van een alimentatieplichtige ouder na het bereiken van de meerderjarigheid. Deze mogelijkheid is gecodificeerd in artikel 203 van het B.B.W. Deze wet biedt de mogelijkheid aan de meerderjarige die zijn studie nog niet heeft afgerond aanspraak te maken op een bijdrage in zijn onderhoud van de alimentatieplichtige ouder(s). Of daadwerkelijk alimentatie wordt verstrekt is afhankelijk van de behoefte van de meerderjarige en het vermogen van de alimentatieplichtige ouder.²⁶ Afhankelijk van omstandigheden kent de Belgische wet ook de mogelijkheid voor de alimentatieplichtige ouder om de alimentatievordering te laten matigen of op nihil te laten stellen als er sprake is van een afname van behoefte bij het alimentatiegerechtigde kind of wanneer er sprake is van financiële onmogelijkheid bij de alimentatieplichtige ouder.²⁷ Wijziging of nihilstelling is ook

---

²³ Het Belgisch Burgerlijk wetboek zal voorts afgekort worden tot B.B.W.

²⁴ Art. 388 Boek 1 B.B.W.

²⁵ Art. 372 Boek 1 B.B.W.

²⁶ Art. 208 Boek 1 B.B.W.

²⁷ Art. 209 Boek 1 B.B.W.

mogelijk op basis van de wettelijke plicht van eerbied²⁸ waar bij de behandeling van gerechtelijke uitspraken verder op ingegaan zal worden.

De manier waarop de wetgeving in België wordt toegepast verschilt op verschillende vlakken met de toepassing van de alimentatiewetgeving in Nederland. Aan de hand van verschillende gerechtelijke uitspraken zal ik nader ingaan op deze verschillen. Interessant aan het afzetten van de Nederlandse alimentatiepraktijk tegenover de Belgische alimentatiepraktijk is mede gelegen in het feit dat in België op 19 maart 2010 een nieuwe wet is aangenomen die de alimentatiewetgeving op bepaalde punten inhoudelijk zal wijzigen. Vanaf augustus 2010 treedt deze nieuwe wetgeving in werking. In het navolgende zullen de voor dit onderzoek belangrijke aanstaande wijzigingen in de Belgische wetgeving bekeken worden en meegenomen worden in het opzetten van een nieuw systeem voor de Nederlandse wetgeving. Eerst wordt ingegaan op de huidige Belgische rechtspraak omtrent alimentatievorderingen van naar Nederlands recht jongmeerderjarige alimentatiegerechtigden. In het navolgende wordt met meerderjarige alimentatiegerechtigden de groep alimentatiegerechtigden bedoeld die in de Nederlandse rechtspraak als jongmeerderjarige alimentatiegerechtigden worden aangeduid.

4.3 Alimentatie in de Belgische rechtspraak

In de uitspraak van het Vrederecht van 14 april 2009 wordt door de vrederechter aangeduid wat onder basisbehoeften van een alimentatiegerechtigde wordt verstaan. Om de volledige omvang van de basisbehoefte te kunnen bepalen moet gekeken worden naar de behoefte qua kleding, voeding, huisvesting, verzorging, mobiliteit, cultuur en ontspanning.²⁹ Deze punten kwamen ter sprake in een casus waarbij de alimentatiegerechtigde minderjarig was en speciale behoeften had wegens een handicap. De alimentatiegerechtigde in kwestie leed aan een progressieve spierziekte wat betekende dat in de toekomst de speciale behoeften van de alimentatiegerechtigde steeds groter zouden worden. De vrederechter oordeelde in dit geval dat bij het bestaan van voldoende bewijs van de bijzondere onderhoudskosten, die een bepaalde handicap nu eenmaal met zich meebrengt, de onderhoudskosten hoger vastgesteld kunnen worden. In casu werd bepaald dat de onderhoudskosten van het onderhoudsgerechtigde kind 2,5 maal hoger lagen dan dat van een gezond kind.

Om de bijzondere onderhoudskosten te bepalen moet gekeken worden naar de ondersteunende

---

²⁸ Art. 371 Boek 1 B.B.W.

²⁹ Vrederecht St. Jans-Molenbeek 14 april 2009, RW 2009-2010, p. 810.

technische middelen en toestellen, noodzakelijke aanpassingen aan de woning en bijkomende inspanningen en inzet, die ook een waarde in het economisch verkeer vertegenwoordigen.³⁰

De buitengewone kosten zijn voorts alle uitgaven die niet de uitgaven van een gewoon doktersbezoek overstijgen, een gewone behandeling of de aankoop van medicatie die zonder voorschrift kan worden verkregen, hierop in mindering brengende de bijzondere tegemoetkomingen waar gehandicapte kinderen aanspraak op kunnen maken.³¹

De vrederechter kaartte ook aan dat het onmogelijk noch wenselijk is om de uitgaven, vallende onder de noemer bijzondere onderhoudskosten forfaitair op voorhand te bepalen, daar juist het karakter van uitgaven met betrekking tot de bijzondere eisen die het kind heeft met zich meebrengt dat het mede afhankelijk is van de toestand van het kind en dus erg veranderlijk is. Het vredegerecht achtte het dan ook redelijk dat de moeder van het kind aan de vader eens in de drie maanden een afrekening zou overhandigen met betrekking tot de gemaakte kosten. Bij onenigheid over de afrekening kunnen partijen zich wederom wenden tot de rechter.

In de uitspraak van het Vredegerecht in Zomergem van 21 december 2007³² waren verschillende zaken aan de orde. De vrederechter moest zich in eerste instantie buigen over de vraag of de alimentatiegerechtigde in redelijkheid geacht kon worden in te gaan op het aanbod van de alimentatieplichtige ouder om bij de desbetreffende ouder in te gaan wonen. Dit heeft voor de alimentatieplichtige ouder het voordeel dat dit hem of haar een vrijstelling van de verplichting tot betaling van onderhoudsgeld geeft, aangezien hier dan middels de inwoning aan wordt voldaan.³³ De vrederechter oordeelde in deze zaak dat een dergelijk aanbod in beginsel redelijk kan zijn, tenzij er sprake is van een dusdanig verstoorde relatie tussen ouder en kind dat samenwoning zeer moeilijk wordt. In deze zaak gaf de vrederechter aan dat samenwoning om de onderhoudskosten te kunnen temperen geen redelijk voorstel was. Tussen de moeder en de dochter was een verstoorde relatie ontstaan, die al tot gevolg had gehad dat de dochter haar intrek had genomen bij een tante. Een erfrechtelijk geschil was mede onderdeel van de verstoorde relatie tussen partijen. Onder de gegeven omstandigheden is de vrederechter van mening dat het wederom samen moeten leven geen redelijke eis is van de alimentatieplichtige ouder.

Voorts benoemt de vrederechter het uitgangspunt dat een ouder op basis van artikel 203,

---

³⁰ Vredegerecht St. Jans-Molenbeek 14 april 2009, *RW* 2009-2010, p. 810.

³¹ Vredegerecht St. Jans-Molenbeek 14 april 2009, *RW* 2009-2010, p. 810.

³² Vredegerecht Zomergem 21 december 2007, *RW* 2008-2009, p. 551.

³³ Art. 210 B.B.W.

paragraaf 1 B.B.W. onderhoudsplichtig blijft ten opzichte van het meerderjarige kind dat informatie verschaft over de studie en de ouder de mogelijkheid geeft om de voortgang met betrekking tot de studie te raadplegen. Hieruit kan worden afgeleid dat de alimentatiegerechtigde de voortgang van de studie aan de ouder inzichtelijk moet kunnen maken door bijvoorbeeld eens in de drie maanden een overzicht met studieresultaten te laten zien.³⁴ Verder geeft de vrederechter aan dat de onderhoudsverplichting bestaat in het geval dat de studerende meerderjarige de studie ernstig ‘opvat’. De vraag of de studie door de alimentatiegerechtigde ernstig ‘opgevat’ wordt kan (mede) afgeleid worden uit de voortgang van de studie. Als de studie een voortgang kent die normaal is voor de desbetreffende studie is snel aannemelijk te maken dat de studie ernstig opgevat wordt.

Het verloop van de studie is een redelijke graadmeter wanneer het gaat om de vraag of de studie serieus opgevat wordt. Mijns inziens moet er in het geval dat de studie geen normale voortgang kent dit niet direct een bewijs opleveren van een lakse studiehouding. Zodra een rechter tot de conclusie komt dat de studie niet regulier verloopt dient hij na te gaan wat de oorzaak is van de afwijkende studievoortgang alvorens de voortgang in causaal verband gebracht wordt met een lakse studiehouding.

Als de voortgang van een studie een normaal verloop kent dan kunnen daar verschillende conclusies aan verbonden worden. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat de studerende met het grootste gemak in staat is de studie te volgen, dus met minimale inspanning de vakken met succes af kan ronden. De studerende kan, mits zijn intellect en de studie dat toelaten, iedere dag in de kroeg hangen en nauwelijks colleges volgen, maar toch succesvol binnen een normaal tijdsbestek zijn studie afronden. Heeft dit kind meer recht op een onderhoudsbijdrage dan een kind dat zich voor de volle 100% in moet zetten voor zijn studie en regelmatig vakken niet haalt? Ik neem dan ook aan dat de vrederechter hier probeert aan te geven dat het kennen van een normaal studieverloop een goede indicatie kan zijn voor de studiehouding die de meerderjarige blijkbaar heeft, maar niet de enige voorwaarde is die gesteld mag worden ten aanzien van het serieus nemen van de studie.

Wanneer het tijdsbestek dat de meerderjarige alimentatiegerechtigde nodig heeft voor de studie niet overeenkomt met het normale verloop van de studie dienen de omstandigheden van het geval te bepalen of de studie ernstig opgevat wordt. Hierbij kan dan bijvoorbeeld gekeken worden naar de begeleiding die de alimentatiegerechtigde heeft verzocht of de alimentatiegerechtigde zou aan de hand van stukken kunnen aantonen hoeveel tijd in de studie

---

³⁴ Dit op basis van de plicht van eerbied, art. 371 B.B.W.

geïnvesteed wordt. Tijdens de studie zijn er ook andere mogelijkheden om te investeren in de toekomst, hoe dient daar naar gekeken te worden? Tegenwoordig is het immers niet vreemd dat gedurende de studie werkzaamheden worden verricht in bijvoorbeeld een bestuur van een studentenvereniging of werkzaamheden bij bijvoorbeeld een rechtswinkel of een juridisch loket waardoor de studievoortgang behoorlijke vertraging op kan lopen. Daarnaast zijn er ook studenten die hun CV iets extra's willen geven door bijvoorbeeld een jaar vakken in het buitenland te volgen, wat naast een mogelijke vertraging de alimentatieplichtige ouder ook kan confronteren met een verhoogde behoefte. Voor dit soort zaken waarin de vertraging wel in het teken staat van de persoonlijke ontwikkeling van de alimentatiegerechtigde en mede dient om de situatie in de arbeidsmarkt te verbeteren deze mogelijkheden de alimentatiegerechtigde niet onthouden mogen worden.

Een ander interessant punt wat aan bod komt in deze uitspraak is dat de vrederechter aangeeft dat de alimentatieverplichting blijft bestaan tot het punt bereikt is dat er een diploma behaald is waarmee de arbeidsmarkt kan worden betreden.³⁵ Een dergelijk voorbehoud ben ik in geen van de recente uitspraken in de Nederlandse rechtspraak tegengekomen. Onder omstandigheden acht ik het echter niet meer dan redelijk dan dat de ouder de studerende jongmeerderjarige een halt toe kan roepen als de drang om te studeren de drang financiële zelfstandigheid te bereiken overstijgt. Dit geldt niet zoveer voor de categorie alimentatiegerechtigde die in dit onderzoek centraal staan, zoveel studies kunnen tussen het 18^e en 21^e levensjaar immers niet gevolgd worden, maar meer voor die gevallen waarin bepaald wordt dat ook daarna nog behoefte bestaat aan alimentatie bij de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige ouder een voortgezette onderhoudsplicht heeft. Dit geldt in Nederland bijvoorbeeld in die gevallen waarin er sprake is van een geestelijke of lichamelijke handicap of de toezegging van de alimentatieplichtige ouder is verkregen dat ook na het 21^e levensjaar een bijdrage in het levensonderhoud zal volgen.³⁶ Om de behoefte van de meerderjarige studerende te bepalen wordt gekeken naar diens inkomsten, maar mag niet gekeken worden naar diens kapitaal. In de aangehaalde uitspraak voerde de alimentatieplichtige moeder aan dat er bij vereffening van de erfenis van haar overleden man (de vader van de alimentatiegerechtigde) haar dochter een aanzienlijk kapitaal ten deel viel. Hierdoor zou de plicht om de dochter verder te onderhouden vervallen. De vrederechter gaf hierover kort aan dat het kapitaal van de alimentatiegerechtigde op zich geen

---

³⁵ Art 203 lid 1 B.B.W.

³⁶ www.alimentatie.nl, laatste update 13 maart 2010.

rol kan spelen bij het bepalen van diens omvang van de behoefte aan alimentatie. Eventuele vruchten van het kapitaal (bijvoorbeeld opbrengsten uit beleggingen) dienen wel meegerekend te worden ten gunste van de alimentatieplichtige bij het bepalen van de omvang van de onderhoudsverplichting.

De onderhoudsplichtige wordt, om te bepalen in welke mate hij kan voorzien in de behoefte van de meerderjarige alimentatiegerechtigde, niet alleen beoordeeld op zijn inkomsten, maar ook op de mogelijkheden om een inkomen te verwerven die niet benut worden. In dit geval voerde de alimentatieplichtige ook aan dat zij nauwelijks in haar eigen onderhoud en dat van haar andere kind kon voorzien. Ze berekende dat zij dagelijks €15 had voor voedingsmiddelen en kleding. Het vredegerecht veegde deze berekening van tafel. De alimentatieplichtige moeder bleek wel een spiksplinternieuwe Audi cabrio te kunnen kopen evenals een nieuwe tv en home cinema set. Na deze substantiële aankopen beschikte de moeder nog over voldoende financiële middelen om cosmetische ingrepen – die niet vergoed werden door een verzekering – uit te laten voeren. De vrederechter erkende dat het de vrijheid van de alimentatieplichtige raakt om haar leven in te richten zoals zij dat wenst, maar naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ging het er bij de vrederechter niet in dat alimentatieplichtige zich blijkbaar een luxe levensstijl aan kon meten en tegelijkertijd meende dat het onmogelijk was in het onderhoud van haar meerderjarige studerende kind te voorzien.

Op 3 november 2005 deed de burgerlijke rechtbank in Gent ook een uitspraak met betrekking tot alimentatiebetaling en het volgen van een opleiding.³⁷ De rechtbank oordeelde in deze zaak dat het behalen van één diploma niet per definitie betekent dat het kind diens opleiding voltooid heeft. Dit omdat in België de alimentatieplichtige ouder onderhoudsplichtig blijft totdat de alimentatiegerechtigde een diploma heeft bemachtigd waarmee de arbeidsmarkt kan worden betreden. In deze zaak werd dan ook aan de orde gesteld dat het van de alimentatieplichtige ouder verwacht kan worden onder bepaalde omstandigheden aan een tweede studie van de alimentatiegerechtigde mee te betalen. Dit is uiteraard wel mede afhankelijk van de maatschappelijke en financiële situatie van de alimentatieplichtige. De rechtbank oordeelde in deze zaak dat op grond van artikel 203 B.B.W. het van de alimentatieplichtige ouder verwacht kan worden om alimentatie te betalen voor een tweede studie, mits deze tweede studie onderdeel is van de ‘normale evolutie’ en deze een normale voortzetting kent.³⁸ In deze zaak was het schoolverleden van de alimentatiegerechtigde

---

³⁷ Burgerlijke Rechtbank Gent 3 november 2005, *RW* 2006-2007, p.69.

³⁸ Burgerlijke Rechtbank Gent 3 november 2005, *RW* 2006-2007, p.69.

meerderjarige als volgt: in eerste instantie was zij begonnen aan een opleiding aan de Economische Hogeschool. Deze studie was voortijdig beëindigd. Vervolgens volgde de alimentatiegerechtigde met succes een opleiding tot lerares, waarna zij in het daaropvolgende studiejaar begon aan een studie rechten aan de Universiteit van Gent. Omdat de alimentatiegerechtigde in eerste instantie (via de Economische Hogeschool) trachtte een licentiaat te bemachtigen en dit nu wederom poogde via een studie rechten (met een verkort programma) meende de rechtbank dat de studie een passende studie voor de meerderjarige alimentatiegerechtigde was, aangezien dit strookte met het doel dat zij in eerste instantie voor ogen had. Het kon de alimentatiegerechtigde volgens de rechter niet aangerekend worden dat zij niet in eerste instantie een diploma in de rechten heeft nagestreefd, noch was er anderszins sprake van gedragingen bij de alimentatiegerechtigde die tot de conclusie zouden kunnen leiden dat zij middels het volgen van een nieuwe studie misbruik zou willen maken van de alimentatieplicht van de ouders. De alimentatieplichtige ouder diende dus te blijven betalen voor de te volgen studie.

Tussen beide aangehaalde uitspraken met betrekking tot studie zit een groot verschil. In de eerste uitspraak geeft de rechtbank van Gent aan dat van de alimentatiegerechtigde verwacht mag worden dat hij volledig zelfstandig wordt zodra hij een diploma heeft verkregen waarmee hij de arbeidsmarkt kan betreden. In de tweede zaak gaat de rechtbank uit van de waterdichte redenering dat het behalen van een bepaald diploma niet per definitie het einde van een opleiding betekent. Het is echter wel denkbaar dat een bepaald diploma toegang geeft tot de arbeidsmarkt maar dat de studie ook mogelijkheden kent om verder te studeren. Of naar Belgisch recht dan leidend is of het blijven volgen van een studie als misbruik van de situatie gezien kan worden of dat het volgen van een nieuwe studie binnen de capaciteiten van de alimentatiegerechtigde past (en binnen de normale evolutie) is iets waar een rechter in België zich recent niet over heeft uitgelaten.

Van belang zijn in ieder geval de verstandhouding tussen partijen, de financiële mogelijkheden van de alimentatieplichtige ouder en de studiegeschiedenis van de alimentatiegerechtigde. Uiteraard dient naar alle relevante omstandigheden van het geval gekeken te worden, maar aangenomen dat het volgen van een aanvullende studie binnen de mogelijkheden van de alimentatiegerechtigde ligt en past binnen de initiële doelstelling van de alimentatiegerechtigde, moet het kind om alimentatie voor de nieuwe studie van de alimentatieplichtige ouder kunnen verzoeken.

Het alimentatierecht in België kent de plicht van eerbied³⁹. Deze wederkerige plicht wordt in de Belgische rechtspraak onder andere gebruikt als grondslag voor rechten van de alimentatieplichtige ouder. In tegenstelling tot het Nederlandse recht heeft de alimentatieplichtige ouder, op basis van het feit dat hij alimentatie dient te blijven betalen na de meerderjarigheid ten behoeve van de studie van de meerderjarige, recht op informatie betreffende de voortgang van de studie.

Dit werd mede aangehaald door het vredegerecht in Leuven in de uitspraak van 30 maart 1999. In deze uitspraak stipte de rechtbank aan dat de verplichting tot het betalen van alimentatie ophoudt wanneer de alimentatiegerechtigde niet slaagt in de opleiding, tenzij deze de wil en de vastberadenheid kan tonen om alsnog met succes zijn studie af te ronden na het eerdere falen.⁴⁰

Verder bleek uit de uitspraak dat, wanneer het kind wil dat de onderhoudsplicht op een adres naar eigen keuze wordt uitgevoerd, het kind zal moeten kunnen aantonen dat zijn ouders danig tekortgeschoten zijn of dat verdere samenwoning met de ouders onmogelijk is geworden. Kan de alimentatiegerechtigde op generlei wijze grievend gedrag van de ouders aantonen of anderszins omstandigheden aanvoeren op basis waarvan de alimentatiegerechtigde meerderjarige in redelijkheid niet bij zijn alimentatieplichtige ouder zou kunnen blijven wonen, dan zal de meerderjarige alimentatiegerechtigde niet vrij zijn in de keuze om op een ander adres de alimentatie te genieten (en op die manier kan de alimentatieplichtige ouder de behoefte van de alimentatiegerechtigde drastisch verlagen). Wanneer de meerderjarige alimentatiegerechtigde dus niet voldoet aan zijn wettelijke 'plicht tot eerbied' geeft dit de alimentatieplichtige ouder de mogelijkheid om bij de rechter nihilstelling van de alimentatie te vorderen, en voor zover dit niet redelijk is kan een matiging van de alimentatie verzocht worden.

Dit standpunt wordt echter niet door iedere rechtbank in België als zodanig erkend. Er zijn verschillende rechtbanken die de plicht van eerbied aangrijpen als reden om het recht op alimentatie in te trekken, maar er zijn ook rechtbanken die oordelen dat oneerbiedigheid jegens de ouders – behoudens uitzonderlijke gevallen – niet zal kunnen leiden tot het uitsluiten van de onderhoudsplicht.⁴¹

Zo oordeelde het Hof van Beroep in Gent oordeelde op 5 april 2007 dat een gebrek aan

---

³⁹ Art. 371 B.B.W.

⁴⁰ Vredegerecht Leuven 30 maart 1999, *RW* 2000-2001, p. 1610.

⁴¹ Vredegerecht St. Jans-Molenbeek 10 mei 1994, *AJT* 1994-1995, p.63. en Rechtbank Leuven 29 april 2005, *RABG* 2006-2007, p. 533.

eerbied ten opzichte van de alimentatieplichtige ouder in beginsel kan leiden tot verlies van het recht op onderhoud. In deze casus was echter aan de orde dat de alimentatieplichtige ouder een beroep had gedaan op de wettelijke plicht van eerbied om een door de alimentatiegerechtigde verzochte verhoging van de alimentatie niet te hoeven voldoen. Verder had het Hof de beschikking over stukken waaruit bleek dat de slechte relatie tussen ouder en kind niet enkel te wijten was aan de misdragingen van – en het niet betonen van respect door – de alimentatiegerechtigde kinderen. Ook voerde de alimentatieplichtige ouder aan dat hij niet met regelmaat op de hoogte werd gehouden van de voortgang van de studie van zijn alimentatiegerechtigde meerderjarige kind. Aangezien de vader deze stelling niet met voldoende bewijs kon onderbouwen ging het Hof aan dit punt voorbij. Of het niet regelmatig op de hoogte houden van de studievoortgang in dit geval voldoende reden zou zijn geweest om onder de verhoging van de alimentatie uit te kunnen komen is in casu dan ook niet beantwoord.

Een voorbeeld van een zaak waarin het verzoek van de alimentatiegerechtigde om verhoging van de alimentatie af te dwingen wel werd afgewezen was de uitspraak van het Hof van Beroep in Antwerpen van 18 februari 2008. Het Hof nam in casu aan dat het omgangsrecht jarenlang door de andere ouder gedwarsboemd werd (hiervoor was zelfs een veroordeling uitgesproken) en dat er verder bewijs was van verschillende incidenten waarbij de politie in moest grijpen omdat de alimentatiegerechtigde kinderen de woning van de alimentatieplichtige ouder vernielden. In tegenstelling tot voorgaande casus waarbij de alimentatieplichtige vader geen bewijs kon aanvoeren van gebrek aan respect en niet vast kwam te staan dat de slechte relatie voornamelijk aan de alimentatiegerechtigde te wijten was, is er in deze zaak dus voldoende grondslag om een gebrek aan respect aan te tonen en kan aangenomen worden dat de slechte relatie in ieder geval in overwegende mate aan de alimentatiegerechtigde te wijten was. Het Hof wees dan ook de verzochte verhoging van de alimentatie af, omdat respect voor de alimentatieplichtige ouder duidelijk volledig ontbrak.⁴² Het feit dat de verzochte verhoging van de alimentatievordering in principe niet in verhouding stond tot de behoefte die de kinderen op basis van hun leeftijd en scholing hadden (deze lag hoger dan de door alimentatiegerechtigden verzochte verhoging) deed daar niets aan af. Ik vraag mij dan ook af hoe de uitspraak zou zijn geweest als de alimentatieplichtige ouder om nihilstelling had verzocht, bij dusdanig wangedrag en overduidelijk gebrek aan respect lijkt mij de kans dat de alimentatieplicht nihil gesteld zou worden zeer aanwezig. Mijns inziens

---

⁴² Jeugdkamer Hof van Beroep Antwerpen 18 februari 2008, RABG 2008/12.

had de rechter, mits hij de mogelijkheid had gekregen om over meer dan slechts de verhoging van de alimentatie te oordelen in ieder geval een verdergaande matiging van de alimentatie toe kunnen wijzen op basis van deze feiten en omstandigheden. Wat de redenen van de alimentatieplichtige ouder waren om geen verdere matiging te eisen is echter niet bekend. Er zijn uiteraard ook extreme gevallen denkbaar waarbij in redelijkheid niet meer verwacht kan worden van de alimentatieplichtige ouder dat hij of zij aan zijn of haar verplichting voldoet. Als voorbeeld kan genoemd worden het alimentatiegerechtigde kind dat de alimentatieplichtige ouder mishandelt (slaat) en hiervoor ook veroordeeld is.⁴³ Hieruit kan afdoende worden afgeleid dat er blijkbaar vanuit het kind geen respect meer is voor de alimentatieplichtige ouder hetgeen voldoende is voor het op nihil stellen van de onderhoudsverplichting. Ook als het alimentatiegerechtigde kind dat op geen enkele manier contact wenst met de alimentatieplichtige ouder loopt dat kind het risico geen aanspraak meer te mogen maken op alimentatie.⁴⁴ In dit geval was ook van belang dat de alimentatiegerechtigde meerderjarige – naast het feit dat er geen contact meer was tussen ouder en kind – de alimentatieplichtige ouder ook niet op de hoogte hield van de voortgang van de studie.

Het recht op alimentatie van een naar Nederlandse maatstaven jong meerderjarige alimentatiegerechtigde is in België, mede door de wettelijk erkende plicht van eerbied, op het oog mijns inziens dus een redelijker alimentatiesysteem dan het systeem dat op dit moment in Nederland geldt. Dit omdat het mijns inziens beter het heersende rechtsgevoel weerspiegelt. In het huidige Nederlandse rechtssysteem zal de rechter op basis van de wet slechts dan overgaan tot matiging of nihilstelling als voldoende gemotiveerd aangetoond kan worden dat aan de zijde van de alimentatiegerechtigde sprake is van misdragingen/wangedrag, of wanneer het recht op alimentatie door gebrek aan behoefte komt te vervallen of de draagkracht van de alimentatieplichtige is afgenomen.

4.4 Wetswijziging België per 1 augustus 2010

Op 19 maart 2009 is in België een nieuwe wet aangenomen met betrekking tot de onderhoudsbijdragen door alimentatieplichtigen.⁴⁵ De wet is onlangs in de Belgische Staatscourant gepubliceerd en zal per 1 augustus 2010 in werking treden. Voor zover van

---

⁴³ Brussel 6 juni 2006, Tijdschrift voor familierecht 2007/1, p. 6.

⁴⁴ Brussel 10 oktober 2006, Tijdschrift voor familierecht 2007/1, p. 7.

⁴⁵ Wet van 19 maart ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsgelden voor hun kinderen.

belang voor dit onderzoek worden de gevolgen van deze wetswijziging hieronder kort beschreven.

De basis van de onderhoudsverplichting blijft hetzelfde, artikel 203 B.B.W. blijft vermelden dat ouders naar evenredigheid van hun middelen dienen te zorgen voor huisvesting, levensonderhoud, opvoeding en ontplooiing van hun meerderjarige alimentatiegerechtigde kind. Nieuw in dit artikel is dat in de gewijzigde wet ook de gezondheid en de ontplooiing van het kind genoemd worden als kostenposten waar de ouders in dienen te voorzien. De wet voorziet voortaan ook in een omschrijving van welke middelen van invloed zijn op de hoogte van de verplichting tot levensonderhoud. Zo wordt rekening gehouden met alle beroepsinkomsten, roerende en onroerende inkomsten, evenals alle voordelen en andere middelen die hun levensstandaard en die van de kinderen waarborgen. Dit betreft een zeer open bepaling. Een beperking van het inkomensbegrip is uiteraard niet wenselijk om een veelvoud van redenen. Het is wel wenselijk om op voorhand duidelijk te bepalen welke zaken in ieder geval behoren tot iemands inkomen om zo onnodige discussies te voorkomen.

De tweede alinea van de nieuwe wetstekst van artikel 203 B.B.W. blijft ongewijzigd, wat inhoudt dat de alimentatieplicht door blijft lopen tot na de meerderjarigheid van de kinderen als de kinderen nog geen studie hebben afgerond die hen toegang verschaft tot de arbeidsmarkt.

Wat vernieuwend te noemen is, is dat in de nieuwe wet voor het eerst beschreven wordt dat niet alleen gewone maar ook buitengewone kosten van het kind meegenomen moeten worden bij het bepalen van de omvang van de onderhoudsverplichting. Dit is uitvoerig beschreven in artikel 203bis lid 3 B.B.W. en is als volgt verwoord: de kosten (voor onderhoud) omvatten de gewone kosten en de buitengewone kosten. De gewone kosten zijn alle gebruikelijke kosten met betrekking tot het dagelijkse onderhoud van het kind. Onder buitengewone kosten wordt verstaan de uitzonderlijke, noodzakelijke of onvoorziene uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind dat desgevallend als basis diende voor de vaststelling van de onderhoudsbijdragen, overschrijden. Hierbij kan gedacht worden aan het kind dat door een auto-ongeval een bepaalde mate van blijvende invaliditeit heeft opgelopen en derhalve bepaalde noodzakelijke extra uitgaven moet doen om goed te kunnen functioneren. Voor de rechter heeft de nieuwe wet ook de nodige gevolgen. Zo wordt in artikel 1321 paragraaf 1 B.B.W. bepaald dat de rechterlijke beslissing bij een uitspraak omtrent de vaststelling van de alimentatie bepaalde elementen moet gaan bevatten. De rechter moet onder andere in zijn

motivering opnemen welke bedragen meegenomen zijn bij de bepaling van de hoogte van het inkomen van de alimentatieplichtige ouder en hoe de hoogte van de verplichting zich verhoudt tot de financiële mogelijkheden van de andere ouder. Met betrekking tot het alimentatiegerechtigde kind moet de rechter de gewone kosten van onderhoud behorende bij het kind en de specifieke buitengewone kosten die op het kind van toepassing zijn beschrijven. Daarnaast moet de rechter bij de motivering van de hoogte van de alimentatieverplichting ingaan op de verblijfsregeling van het kind en dient hij eventuele bijzondere omstandigheden die in aanmerking moeten worden genomen bij het bepalen van de omvang van de onderhoudsverplichting in zijn motivering opnemen. De nieuwe wet beoogt de systematiek van de onderhoudsbijdragen te objectiveren. Mede doordat de rechter meer uitgebreid de hoogte van de alimentatie zal moeten gaan motiveren, is het ook noodzakelijk dat de desbetreffende informatie wordt aangeleverd door de alimentatieplichtige ouders. Dit is zowel voor de alimentatieplichtigen als voor de rechter een verzwaaring van de zaak aangezien op ieder punt dat goed gemotiveerd moet worden door de rechter discussie kan ontstaan, zeker op het moment dat er een veelvoud aan alimentatie-uitspraken beschikbaar is en advocaten van partijen snel vergelijkingsmateriaal kunnen vinden om de verplichting te verlagen (waarop de alimentatiegerechtigde en diens advocaat gebrand zullen zijn om voorbeelden aan te halen waarbij de alimentatieplicht onder soortgelijke omstandigheden hoger is gesteld). Bijkomend positief aspect van deze verzwaarde motiveringsplicht voor zowel de alimentatiegerechtigde als de alimentatieplichtige is dat door de uitgebreide motivering sneller het gevoel kan ontstaan dat voldoende/goed rekening wordt gehouden met de bijzondere en persoonlijke (financiële) omstandigheden van partijen waardoor de uitspraak makkelijker door partijen geaccepteerd kan worden.

Een ander belangrijk punt dat de betaling van de alimentatie betreft is dat de alimentatiegerechtigde de mogelijkheid krijgt om een ontvangstmachtiging te verkrijgen. Dit betekent dat in die gevallen waarin de betaling van alimentatie niet automatisch door de alimentatieplichtige geschiedt de alimentatiegerechtigde de mogelijkheid heeft om de alimentatie direct in te laten houden van het loon van de alimentatieplichtige of als dat er niet is van een andere inkomstenbron. Net zoals schuldeisers in Nederland de mogelijkheid hebben om een loonbeslag te laten leggen ten behoeve van spoedige afbetaling van de vordering krijgt de alimentatiegerechtigde dus de mogelijkheid om te zorgen dat de betaling van diens onderhoud gewaarborgd is. Dit voorkomt dat de alimentatiegerechtigde overgeleverd is aan de willekeur van de alimentatieplichtige en beperkt ook nodeloze

correspondentie (al dan niet via advocaten) om de onderhoudsverplichting geëffectueerd te houden. Als deze wetwijziging in de praktijk ook daadwerkelijk geschillen in de kiem gaat smoren – hetgeen de praktijk nog uit moet gaan wijzen – dan zal dit op den duur ook een ontlasting van de advocatuur en in het verlengde daarvan een ontlasting van de rechterlijke macht met zich meebrengen.

Een van de doelen die met de invoering van de nieuwe wet dus gediend moeten worden is dat door de uitvoerigere motivering door rechters en de hoeveelheid aan omstandigheden waar de rechter rekening mee moet houden het rechtsgevoel van zowel de alimentatieplichtige als de alimentatiegerechtigde wordt bevredigd. De uitvoerige motivering dient te zorgen voor een snellere aanvaarding door partijen van de rechterlijke uitspraak en hopelijk ook minder weerstand bij de alimentatieplichtige om gedurende de termijn van de alimentatie deze consequent te voldoen. De praktijk zal na augustus 2010 moeten uitwijzen of deze doelen ook gerealiseerd worden met de invoering van deze nieuwe wet in België.

De wetwijziging in België heeft dus als voornaamste doel het objectiveren van de berekening van de alimentatiebijdrage. Hiermee kan ook worden bereikt dat, door de uitgebreide motiveringsplicht die de wetwijziging met zich meebrengt, de alimentatieplichtige ouder en de meerderjarige alimentatiegerechtigde zich beter kunnen vinden in het oordeel van de rechter waardoor geschillen over de hoogte en de betaling van de alimentatie minder snel ontstaan.

Mijn visie op de alimentatiepraktijk in Nederland zoals die zou moeten worden kan gebruik maken van eenzelfde soort bepalingen als waar de Belgische wet op dit moment gebruik van maakt. Hiermee wil ik niet aangeven dat Nederland direct een plicht van eerbied in de wet op zou moeten nemen en die op een soortgelijke manier als in België zou moeten toepassen. Inhoudelijk gaat mijn voorstel op sommige gebieden verder dan de nieuwe (en huidige) wetgeving betreffende alimentatie in België. In hoofdstuk 6 zal ik nader ingaan op hoe ik het systeem precies voor me zie en hoe dit zich verhoudt tot de huidige Nederlandse en Belgische wetgeving.

In het volgende hoofdstuk wordt nader ingegaan op de praktijk in Nederland en vervolgens zullen de regelingen inzake de alimentatie voor jongmeerderjarigen in beide landen tegen elkaar afgezet worden om na te gaan op welk vlak de Nederlandse wetgeving kan worden verbeterd door te kijken naar de nieuwe wetgeving in België, en welke stappen er eventueel nog gezet kunnen worden om het rechtsgevoel bij zowel de alimentatiegerechtigde als de alimentatieplichtige op dit moment meer recht te doen.

Hoofdstuk 5: Voorwaarden in de alimentatieovereenkomst

5.1 Inleiding

In het voorafgaande hoofdstuk is nader ingegaan op de wettelijke regeling – op dit moment en vanaf augustus 2010 – en rechterlijke uitspraken betreffende alimentatie voor meerderjarigen in de leeftijd van 18 tot 21 jaar in België. Mede aan de hand van deze kennis zal ik in het navolgende stuk beschrijven welke mogelijkheden het alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind en de alimentatieplichtige ouder mijns inziens zouden moeten krijgen om afspraken over de alimentatiebijdrage te maken in Nederland.

5.2 Eisen met betrekking tot studie

De afspraken zijn onderverdeeld in afspraken betreffende studie en afspraken met betrekking tot de relatie met de ouders in de breedste zin van het woord (hieronder wordt bijvoorbeeld ook aanhangen van een bepaald geloof begrepen). Vervolgens zal ook ingegaan worden op hoe gehandeld moet worden wanneer het kunnen handhaven van voorwaarden betreffende de alimentatieverplichting niet langer mogelijk moet zijn, zowel voor de alimentatiegerechtigde als de alimentatieplichtige.

Als uitgangspunt dient genomen te worden dat de alimentatieplichtige ouder onder geen beding aan de meest elementaire rechten van de jongmeerderjarige komt. Te allen tijde dient gerespecteerd te worden dat de jongmeerderjarige wettelijk gezien de meerderjarigheid heeft bereikt en zelf gerechtigd is om de keuzes te maken die zijn of haar leven vorm gaan geven.

5.2.1 Type studie

De keuze voor een studie is een uitermate persoonlijke keuze, een die de rest van je leven kan bepalen. Derhalve ben ik van mening dat het ouders niet vrij dient te staan om afspraken in de alimentatieovereenkomst vast te leggen aangaande de te volgen studie die de ouders wenselijk achten. Ouders kunnen een sterke voorkeur hebben voor de te volgen studie van hun zoon of dochter maar deze eigen keuze van het kind dient ten alle tijden gevrijwaard te blijven van financiële sancties. Het zelf kunnen bepalen welke toekomst wordt nagejaagd is een van de fundamentele rechten die gepaard gaan met het bereiken van de meerderjarigheid.

Wat nu als het alimentatiegerechtigde kind een zeer dure of exclusieve opleiding wenst te volgen? Hierbij moet in ieder geval gekeken worden naar de financiële mogelijkheden die de

alimentatieplichtige ouder heeft. Voor zover de draagkracht van de alimentatieplichtige ouder het toestaat moet de alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige naar redelijkheid een studie kunnen volgen die binnen zijn of haar – mentale en/of fysieke – mogelijkheden ligt.

5.2.2 Duur studie

Mag een alimentatieplichtige ouder zijn alimentatieverplichting afhankelijk maken van de duur van de uit te voeren studie? Het is zeer goed denkbaar dat een alimentatieplichtige ouder geen vreugde ontleent aan het vooruitzicht om tot in lengte van dagen te blijven betalen voor de studie van de jongmeerderjarige. De alimentatieverplichting kan immers ook doorgetrokken worden tot na het bereiken van de leeftijd van 21 jaar.⁴⁶ Mijns inziens is het niet onredelijk als de alimentatieplichtige ouder in een overeenkomst met zijn alimentatiegerechtigde zoon of dochter laat opnemen dat hij of zij in ieder geval op de hoogte wil worden gehouden van de voortgang van de studie en op die manier enig zicht heeft op de lengte die de opleiding zal hebben. Op die manier kan de alimentatieplichtige ouder ook zicht houden op de duur van zijn verlengde onderhoudsplicht.

Moet een alimentatieplichtige ouder dan ook de mogelijkheid krijgen om, wanneer hij constateert dat de voortgang stagneert of dat er geen noemenswaardige vooruitgang geboekt is in een bepaalde periode, het betalen van de alimentatie afhankelijk te stellen van aantoonbare voortgang in de studie? Natuurlijk is het vanuit het oogpunt van de alimentatieplichtige ouder zeer frustrerend om te moeten aanzien hoe hun zuurverdiend geld niet met eenzelfde inspanning van hun kind beantwoord wordt.

In de rechtspraak zijn op dit moment al voorbeelden van zaken waarin de alimentatiegerechtigde feitelijk geen studie meer volgt en dientengevolge zijn recht op alimentatie ook gematigd of op nihil gesteld ziet worden.⁴⁷ Hierbij dient opgemerkt te worden dat de aangehaalde uitspraak een uitzonderlijke situatie betreft waarin volgens de huidige rechtspraak de alimentatie niet meer voldaan hoeft te worden.

De alimentatieplichtige dient mijns inziens wel de verantwoording te dragen om binnen een redelijk tijdsbestek zijn studie af te ronden. Als in een bepaald geval aantoonbaar is dat de studie niet serieus wordt genomen (hierbij kan aansluiting gezocht worden bij de Belgische rechtspraak waarin gekeken wordt naar het normale verloop en de normale ‘evolutie’ van een

---

⁴⁶ Art. 1:392 BW.

⁴⁷ Zie bijvoorbeeld Rb. Maastricht 21 juli 2009, *LJN* BJ4813.

studie zoals ik heb beschreven in paragraaf 4.3) dan dient de alimentatieplichtige ouder de mogelijkheid te krijgen om, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, de alimentatie te matigen of op nihil te stellen.

De bedoeling van de nieuw op te stellen alimentatieovereenkomst is dat in meer dan alleen excessieve gevallen de mogelijkheid geboden wordt aan de alimentatieplichtige ouder het jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde kind om afspraken te maken met betrekking tot de alimentatieverplichting. Zodra er meer controle mogelijk gemaakt wordt voor de alimentatieplichtige ouder ten behoeve van het alimentatiegerechtigde kind is het goed mogelijk dat eerder een studie afgerond kan worden die toegang geeft tot de arbeidsmarkt waardoor de alimentatieplichtige ouder eerder verlost is van zijn verplichtingen en de jongmeerderjarige volledig, zowel juridisch als financieel op eigen benen kan komen te staan. Dit mag destijds niet erkend zijn door het parlement als belangrijk onderdeel van meerderjarigheid maar de vraag is of dit heden ten dage nog steeds een standpunt is wat met succes verdedigd kan worden.

5.2.3 Informeren over de voortgang van de studie

Met betrekking tot de duur van de te volgen studie moet het dus mogelijk worden voor de alimentatieplichtige ouder om bepaalde voorwaarden te stellen. Hiervoor is een volgende eis haast een ingangsvoorwaarde, namelijk de mogelijkheid om afspraken te kunnen maken over het informeren van de alimentatieplichtige ouder over de voortgang van de studie.

Een van de uitspraken waarin het vooraf vastgelegd hebben van een afspraak betreffende het op de hoogte houden van de voortgang van de studie uitkomst zou kunnen hebben geboden is de uitspraak van de rechtbank van Maastricht van 21 juli 2009⁴⁸. Hierin werd door de vader als grond voor matiging van de onderhoudsverplichting aangevoerd dat zijn zoon slechts pro forma ingeschreven stond bij een opleidingsinstituut. Wegens contact met Justitie in Nederland zat zijn zoon – ten tijde van de behandeling van zijn zaak door de rechtbank – in Marokko. De zoon werd vertegenwoordigd door diens advocaat. Niet weersproken was door de vader gesteld dat in zes maanden tijd de zoon welgeteld tweemaal op het opleidingsinstituut was geweest en eveneens was niet weersproken dat de zoon kort nadat hij met zijn studie was begonnen zich heeft laten inschrijven bij een uitzendbureau.

De rechtbank achtte hier voldoende bewezen dat er feitelijk geen studie gevolgd werd. Voorts haalde de rechtbank aan dat de verlengde onderhoudsplicht wel met het zicht op studerende

---

⁴⁸ Rb. Maastricht 21 juli 2009, *LJN* BJ4813., maar zie bijvoorbeeld ook HR 5 juni 1998, *NJ* 1999, 317.

kinderen is geschreven maar zich hier niet tot beperkt. De jongmeerderjarige heeft ook zonder een studie recht op alimentatie gedurende zijn 18^e tot zijn 21^e levensjaar. In dit geval speelde verder nog mee dat de rechtbank het niet aannemelijk vond dat de zoon van de alimentatieplichtige vader in Marokko van 25 euro in de week rondkwam. Aangenomen werd dus dat de zoon in eigen onderhoud kon voorzien en de verplichting tot betaling van alimentatie van de vader werd op nihil gesteld.

Vooropgesteld staat dus dat de alimentatiegerechtigde niet verplicht kan worden door de onderhoudsplichtige om op jongmeerderjarige leeftijd in zijn eigen onderhoud te voorzien. Zodra er echter sprake is van inkomen van een redelijke omvang dan speelt dit mee bij het bepalen van de omvang van de behoefte van de jongmeerderjarige.

Hoe kan een alimentatieplichtige ouder zicht houden op de voortgang van de studie van zijn of haar dochter als het verstrekken van informatie betreffende de voortgang van de studie niet als iets vanzelfsprekends wordt gezien? De alimentatiegerechtigde stond in bovengenoemde zaak al geruime tijd ingeschreven voor een opleiding die hij feitelijk niet genoot, maar ten behoeve waarvan hij van de de alimentatieplichtige ouder wel de bijdragen ontving om deze studie mogelijk te maken. Daarom moet het voor de alimentatieplichtige ouder mogelijk zijn om in de alimentatieovereenkomst vast te laten leggen dat eens in de 3 maanden – of een ander tijdsbestek als partijen dat als redelijker ervaren, maar minimaal eens in de 3 maanden – de alimentatieplichtige ouder van informatie wordt voorzien betreffende de voortgang van de studie. Zo kan voorkomen worden dat de alimentatieplichtige ouder bijdragen ten behoeve van een studie doet die voor alles behalve de studie gebruikt worden door de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde.

5.3 Eisen met betrekking tot de relatie met de alimentatieplichtige ouder

In de alimentatieovereenkomst kunnen partijen op laten tekenen welke voorwaarden gekoppeld zijn aan de betaling van alimentatie. Moet het partijen vrij staan om in de overeenkomst gevolgen te verbinden aan bepaalde gedragingen die een van de partijen wenselijk achten die te maken hebben met de relatie tussen alimentatiegerechtigde en alimentatieplichtige?

5.3.1 Verblijfplaats van de alimentatiegerechtigde

Partijen kunnen mijns inziens het beste samen rond de tafel gaan zitten om afspraken te maken. Een van de doelen van deze afspraken is dat de alimentatieplichtige ouder meer

inzicht krijgt in de manier waarop zijn alimentatiegelden ingezet worden. Mag een alimentatieplichtige ouder van zijn alimentatiegerechtigde zoon of dochter verlangen dat deze gedurende het recht op alimentatie bij 1 van beide ouders woonachtig blijft? Een dergelijke afspraak raakt de alimentatiegerechtigde persoonlijk en beïnvloedt de schoolervaring. Artikel 1:398 BW geeft alimentatieplichtige ouders op dit moment de mogelijkheid om zich op deze manier van hun onderhoudsplicht te kwijten. Zeker voor die gevallen waarin de alimentatieplichtige ouder een beroep doet op deze bepaling om zich te kwijten van zijn onderhoudsplicht zal er vaak al een slecht contact zijn of een verstoorde relatie, anders hadden partijen hierover voor de gang naar de rechter al uit kunnen komen. Het lijkt mij ook dat wanneer een alimentatieplichtige ouder zijn alimentatiegerechtigde kind te kennen geeft niet de mogelijkheid te hebben om een kamer of appartement te bekostigen – en de jongmeerderjarige geen reden heeft om aan deze mededeling te twijfelen – er bij het bestaan van een gezonde relatie dit geen probleem op zal leveren. Of de alimentatiegerechtigde legt zich bij deze mededeling neer en blijft thuis wonen of hij of zij neemt een baan om zelf een kamer te bekostigen.

De rechtbank heeft in verschillende situaties al over een verzoek tot het op deze wijze in natura voldoen aan de alimentatieplicht geoordeeld en heeft onder andere het verzoek afgewezen op basis van het feit dat het zeer aannemelijk was dat de relatie tussen alimentatieplichtige ouder en de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde danig verstoord was⁴⁹. Het Hof van Den Bosch gaf in haar uitspraak van 8 april 2004 terloops aan – zij verklaarde eisers niet ontvankelijk omdat zij in hoger beroep voor het eerst een beroep deden op artikel 1:398 lid 2 BW – dat ook de afstand tussen het ouderlijk huis en de plaats waar de studie gevolgd wordt een reden kan zijn om het verzoek af te wijzen. In casu woonden de ouders in Brunssum en studeerde de jongmeerderjarige in Den Bosch, waarna het in Breda ging studeren. Dit betekende een afstand van ongeveer 140 kilometer of anderhalf uur enkele reistijd.⁵⁰

Het gaat mijns inziens de redelijkheid te buiten wanneer de alimentatieplichtige ouder de woonplaats van zijn meerderjarige kind per definitie zou kunnen bepalen. Een van de vrijheden die meerderjarigheid met zich meebrengt is immers het zelfstandig in kunnen delen van het leven waarbij de woonplaats een cruciale rol speelt, die keuze dient dan ook bij de alimentatiegerechtigde te liggen. Zoals reeds aangehaald kan hier in de Belgische rechtspraak

---

⁴⁹ Rb. Almelo 28 april 2010, *LJN* BM3388.

⁵⁰ Hof Den Bosch 8 april 2004, *LJN* AO7699.

anders mee omgegaan worden. In België kan blijkens de rechtspraak een verzoek van de alimentatieplichtige ouder om het kind in te laten wonen om zo aan de onderhoudsplicht te voldoen als redelijk gezien zodra er geen redenen zijn die samenwoning met de alimentatieplichtige ouder onmogelijk maken. Voor zover mij bekend gaat het hier tot op heden om één uitspraak en het is dus discutabel of een verzoek van een alimentatieplichtige ouder om op bovenstaande wijze aan zijn onderhoudsverplichting te voldoen steeds zou worden toegewezen behoudens omstandigheden die samenwoning onmogelijk maken. In beginsel dient het de alimentatiegerechtigde dus vrij te staan een eigen woonplaats te kiezen vanaf het moment dat hij of zij meerderjarig is. Dit kan mijns inziens anders zijn wanneer de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde geen aanwijsbare redenen heeft waarom hij niet thuis wil wonen en de alimentatieplichtige voldoende gemotiveerd heeft aangetoond dat het financieel niet mogelijk is om op een andere wijze aan de onderhoudsplicht te voldoen. Als de jongmeerderjarige er dan nog voor wil kiezen om een eigen woning te zoeken dan zal hij zichzelf ook de nodige financiële middelen moeten verschaffen om in zijn eigen behoefte te kunnen voorzien.

5.3.2 Geloofsovertuiging/ praktiseren van geloof

Iets wat een essentieel onderdeel van de relatie tussen ouder en kind kan zijn is de geloofsovertuiging. Het geloof kan een zeer belangrijke plaats innemen in het leven van zowel de alimentatieplichtige als de alimentatiegerechtigde, maar er kan tussen beiden ook een groot verschil bestaan tussen de visie omtrent op welke manier het geloof aangehangen dient te worden. Ook discussies over welk geloof aangehangen dient te worden zijn niet vreemd.

Wat nu als het geloof voor de alimentatieplichtige van dusdanig belang is dat hij van mening is dat het aanhangen en praktiseren van het juiste geloof als voorwaarde voor het ontvangen van alimentatie in de overeenkomst opgenomen dient te worden? Mag een ouder in het licht van de alimentatie bijvoorbeeld van zijn jongmeerderjarige kind verwachten dat het iedere zondag plaatsneemt in de kerkbank? Of dat iedere dag vijfmaal op gezette tijden gebeden wordt?

In dit geval raakt de afspraak een fundamenteel recht van een individu. De grondwet verzekert mensen van een recht op en vrijheid van geloof⁵¹ en vereniging⁵², dus onder geen beding mag

---

⁵¹ Art. 6 Gw.

⁵² Art. 8 Gw.

in een overeenkomst voor rechten en plichten omtrent alimentatie hier aan getornd worden. Een ouder heeft het volste recht om zijn of haar kind in een bepaalde geloofsovertuiging op te voeden, maar zodra dit kind meerderjarig wordt krijgt de meerderjarige het recht zelf te bepalen welk geloof het wenst aan te hangen. Ook het niet aanhangen van een geloof dient de meerderjarige vrij te staan. Genoemde grondrechten dienen dus buiten het bereik van de alimentatieovereenkomst te blijven.

Men kan natuurlijk aanvoeren dat het informeren over de voortgang van de studie zoals ik besproken heb in paragraaf 5.2.3 ook in bepaalde mate een inbreuk op het recht op privacy of de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer⁵³ is. Dit is naar mijn mening echter geen dusdanige inbreuk op een recht dat het in redelijkheid niet afgedwongen zou kunnen worden dat er geïnformeerd wordt over de studievoortgang. Het ontvangen van alimentatie hoeft niet vrijblijvend te zijn en de alimentatieplichtige ouder dient – zeker in het geval van een verstoorde verstandhouding – de mogelijkheid te hebben om zijn alimentatiegerechtigde kind te kunnen controleren.

5.3.3 Contact met/ bezoeken alimentatieplichtige ouder

Welke eisen mogen alimentatieplichtige ouders aan hun alimentatiegerechtigde kinderen stellen met betrekking tot contact met of bezoeken aan de desbetreffende ouder? In de rechtspraak zijn al meerdere zaken geweest waarin de alimentatieplichtige ouder de rechtbank verzocht de alimentatieplicht te verminderen of op nihil te stellen wegens het feit dat de alimentatiegerechtigde geen contact wilde met de alimentatieplichtige ouder. Een voorbeeld van een kwestie met betrekking tot alimentatie en het weigeren door de alimentatiegerechtigde om contact met de alimentatieplichtige te hebben is de uitspraak van de Hoge Raad van 10 november 2006⁵⁴. Het Hof had in deze zaak geoordeeld dat – naast enkele gedragingen van de dochter die een rol speelden – de voornaamste reden tot honorering van het verzoek tot wijziging van de onderhoudsverplichting gelegen was in het feit dat de dochter weigerde om met de alimentatieplichtige vader contact te hebben. De Hoge Raad verwijst in zijn conclusie onder andere naar de parlementaire geschiedenis die behoort bij de verlaging van de wettelijke meerderjarigheidsgrens en geeft aan dat het verlagen van de leeftijdsgrens geenszins als bijwerking zou moeten hebben dat de onderhoudsverplichting vanaf de leeftijd van 18 jaar zou moeten stoppen. Daarnaast wordt geoordeeld dat niet het

---

⁵³ Art. 10 Gw.

⁵⁴ HR 10 november 2006, *NJ* 2006, 607.

(enkel) weigeren van de alimentatiegerechtigde om met de alimentatieplichtige contact te hebben/houden kan leiden tot een wijziging in de omvang van de onderhoudsverplichting. De grondslag voor de vordering tot betalen van alimentatie is dus gelegen in het feit dat er tussen alimentatiegerechtigde en alimentatieplichtige een persoonlijke, verbintenis tot onderhoud bestaat, maar het feit dat een alimentatiegerechtigde deze verbintenis niet als zodanig ervaart en zelfs de alimentatieplichtige ouder totaal niet in zijn leven wil hebben (behoudens de gewenste financiële tegemoetkoming) mag dus niet aan deze onderhoudsverplichting in de weg staan.

De Hoge Raad voert verder aan dat het honoreren van dit verzoek om matiging in wezen een inbreuk zou zijn op de relationele privacy van deze alimentatiegerechtigde. Natuurlijk mag een jongmeerderjarige omgaan met personen die zijn of haar goedkeuring wegdragen, maar in dezen gaat het om een ouder van deze persoon. Als de jongmeerderjarige echt niets van doen wil hebben met zijn ouders is het mijns inziens niet meer dan logisch dat de jongmeerderjarige ook in financiële zin volledig los komt te staan. Wanneer de jongmeerderjarige in financieel opzicht afhankelijk wil blijven van de ouders is het toch niet onredelijk dat er op zijn minst om de drie maanden of eens per half jaar een bericht naar de alimentatieplichtige uitgaat met betrekking tot de studievorderingen? Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de rechtbank 's-Gravenhage van 22 maart 2005⁵⁵. In deze zaak stond centraal dat bij het uiteengaan van de partners de zoon bij de vrouw was gebleven en hij geen contact meer wilde met de vader. Dit bleef hetzelfde na het bereiken van de wettelijke meerderjarigheid. Als reden voor het feit dat de zoon geen contact wilde werd aangegeven dat dit mede te wijten was aan de voortdurende strijd tussen de ex-partners waarin ook de zoon verwickeld was geraakt. De zoon gaf in voormelde zaak wel aan dat hij de vader op de hoogte zou houden van zijn ontwikkelingen en periodiek een recente foto aan zijn vader zou verschaffen. Mede daardoor werd het weigeren van contact niet als kwetsend ervaren door de rechtbank en moest de vader zijn alimentatieverplichting voortzetten.

Een andere uitspraak waarin het weigeren van contact een rol speelde was de uitspraak van de rechtbank in Haarlem van 28 juli 2009⁵⁶. Hierin werd de reeds besproken uitspraak van de Hoge Raad⁵⁷ aangehaald om nogmaals duidelijk te maken dat het weigeren van contact op zichzelf niet de aanleiding kan zijn tot matiging van de onderhoudsverplichting. In dit geval waren belangrijke omstandigheden dat er tussen vader en zoon geen contact meer was wegens

---

⁵⁵ Rb. 's-Gravenhage 22 maart 2005, *LJN* AT3122.

⁵⁶ Rb. Haarlem 28 juli 2009, *LJN* BJ4170.

⁵⁷ HR 10 november 2006, *NJ* 2006, 607.

vermeende ontuchtelijke handelingen tussen vader en zoon. Daarnaast was door de vader aangegeven dat de moeder hem slechts gebruikt had om de zoon in kwestie te kunnen adopteren, dit mede gelet op het feit dat de relatie kort na het voltooien van de adoptie werd verbroken. Verder achtte de rechtbank van belang dat bewezen was dat het moeten voldoen van alimentatie bij de vader zorgde voor spanningsklachten en resulteerde in een slaapstoornis. Deze feiten achtte de rechtbank voldoende om gebruik te maken van haar matigingsbevoegdheid en zij stelde de alimentatieverplichting op nihil.

De rechtbank wijdde in deze zaak ook aandacht aan een ander belangrijk punt. De gedragingen die centraal staan voor het uitspreken van een matiging van de alimentatiebijdrage behoeven niet perse misdragingen van de onderhoudsgerechtigde te betreffen. Ook andere gedragingen die grievend zijn voor de onderhoudsgerechtigde kunnen leiden tot matiging. De rechtbank haalt de parlementaire geschiedenis aan wanneer zij aangeeft dat voor het toepassen van artikel 1:399 BW niet zozeer de gedraging op zichzelf leidend is. Ook andere gedragingen kunnen ertoe leiden dat van de alimentatieplichtige ouder in redelijkheid niet meer verwacht kan worden dat de alimentatiebijdrage wordt voldaan. Concluderend kan geoordeeld worden dat het weigeren van contact wel een rol kan spelen bij de matiging of de nihilstelling van een alimentatieverplichting in de huidige rechtspraak, maar dit slechts in samenhang met andere gedragingen. Alleen het feit dat de alimentatiegerechtigde contact weigert kan volgens de rechter niet gezien worden als een dusdanig kwetsende gedraging dat matiging of nihilstelling reeds geboden is. Daarnaast kan in de huidige praktijk de alimentatieplichtige geen voorwaarden verbinden aan de alimentatie, echter het feit dat de alimentatiegerechtigde wel genegen is de alimentatiegerechtigde op de hoogte te houden van zijn studievorderingen kan er aan bijdragen dat het verder weigeren van contact nog minder snel als grond voor matiging of nihilstelling wordt aangenomen.

Moet de alimentatieplichtige ouder in de toekomst, wanneer een overeenkomst met betrekking tot de alimentatieverplichting wordt opgesteld de mogelijkheid krijgen om financiële consequenties te verbinden aan het weigeren van contact door de alimentatiegerechtigde?

De alimentatieplichtige ouder mag mijns inziens niet van zijn jongmeerderjarige zoon of dochter verlangen dat de alimentatieplichtige ouder regelmatig bezocht wordt. Het kunnen matigen of op nihil stellen van de alimentatie zou voor die gevallen waarin de alimentatiegerechtigde zijn alimentatieplichtige ouder niet wil zien een te groot wapen

worden. Daarnaast moet de jongmeerderjarige moet zelf het recht behouden te kiezen op welke manier hij of zij zijn of haar leven invult. Het recht om een eigen weg te kiezen is een dusdanig fundamenteel onderdeel van de meerderjarigheid dat hier bij overeenkomst niet aan getornd mag worden. Wat mag een alimentatieplichtige dan in redelijkheid wel verwachten van zijn jongmeerderjarige?

Persoonlijk contact kan niet verplicht worden, maar het sturen van informatie over de voortgang van de studie, informatie over het leven los van de studie en eventueel foto's, zodat de alimentatieplichtige ouder de verdere ontwikkeling van zijn jongmeerderjarige kan blijven volgen, gaan mijns inziens de redelijkheid niet te boven. De Nederlandse rechter kan op dit moment geen directe gevolgen verbinden aan het weigeren van contact, maar heeft via een omweg al wel laten blijken dat het verschaffen van informatie over de studie en het regelmatig versturen van foto's zodat de persoonlijke ontwikkeling gevolgd kan worden het niet regelmatig contact willen hebben met de alimentatieplichtige ouder redelijker maakt.⁵⁸ Het vereist geen enorme inspanning van de alimentatieplichtige en het kan er in belangrijke mate voor zorgen dat het moeten betalen van de alimentatiebijdrage een wederkeriger karakter krijgt. Hierbij merk ik op dat het moeten sturen van foto's gevoelsmatig erg ver gaat en slechts geboden zal zijn in die gevallen waarin de alimentatiegerechtigde eigenlijk geen contact meer wenst met de alimentatieplichtige ouder maar in alle redelijkheid zijn alimentatieplichtige ouder wel op de hoogte moet blijven houden van diens vorderingen. In die gevallen waarin de alimentatiegerechtigde omstandigheden kan aantonen die ervoor zorgen dat het informeren van de alimentatieplichtige ouder over de studievoortgang en de persoonlijke ontwikkeling in redelijkheid niet van de alimentatiegerechtigde gevergd mag worden blijft het uiteraard mogelijk om aan een dergelijke informatie eis te ontkomen. Deze gevallen komen in het volgende hoofdstuk aan bod.

5.4 Onmogelijkheid afdwingen alimentatieovereenkomst

Naast de eerder in dit onderzoek beschreven gedragingen en handelingen zijn er in de rechtspraak ook andere gedragingen van alimentatiegerechtigde jongmeerderjarigen aan bod gekomen die naar het oordeel van de rechtbank een dusdanige weerslag hadden op de alimentatieplichtige ouder dat het moeten blijven voldoen van de (volledige) alimentatie niet meer verwacht kan worden.

Hiervan kan volgens de huidige rechtspraak sprake zijn op het moment dat er aan de kant van

---

⁵⁸ Rb. 's-Gravenhage 22 maart 2005, *LJN* AT3122.

de alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige sprake is van wangedrag of wanneer een bepaalde gedraging van de jongmeerderjarige jegens de alimentatieplichtige als dusdanig kwetsend kan worden ervaren dat het moeten blijven voldoen van alimentatie onder de gegeven omstandigheden niet meer als redelijk gezien kan worden.

5.4.1 Gevolgen van wangedrag

In artikel 1:399 BW is bepaald dat de alimentatieplichtige matiging van de alimentatieverplichting kan verzoeken als de alimentatiegerechtigde dusdanig gedrag vertoont dat het voldoen van de volledige alimentatie niet als redelijk gezien kan worden. In de literatuur wordt dit gedrag in het kort aangeduid met wangedrag. Hierbij kan gedacht worden aan de situatie waarin het kind niet serieus studeert of een studiekeuze heeft gedaan die volstrekt onredelijk is en buiten ieder kader valt (dit zal in de praktijk niet snel aangenomen worden, mede gezien het feit dat de Tweede Kamer heeft aangegeven dat matiging of nihilstelling niet snel aan de orde mag zijn).

Als voorbeeld van een zaak waarin wangedrag aan de orde was kan gewezen worden op de uitspraak van het Hof te 's-Gravenhage van 19 maart 2008⁵⁹. De alimentatieplichtige moeder stelde in deze zaak dat haar oudste dochter weet had van de geplande ontvoering van haar jongste dochter door de vader. Daarnaast was de moeder ook bedreigd. Dit was voor de moeder aanleiding om de rechter te verzoeken haar te ontslaan van haar verplichting tot levensonderhoud op grond van artikel 1:399 BW. In deze zaak kwam volgens het Hof niet voldoende vast te staan dat er daadwerkelijk sprake was van laakbare gedragingen aan de zijde van de alimentatiegerechtigde dochter (die het standpunt van de moeder voldoende gemotiveerd betwist had). Daarnaast oordeelde het Hof dat voorts niet was gebleken dat de onprettige verstandhouding die door de vermeende gedragingen van de dochter ontstaan was enkel aan de dochter te wijten was.

Hieruit kan worden afgeleid dat wangedrag zeker aanleiding kan geven tot matiging van de onderhoudsverplichting, maar dat dit natuurlijk wel door de alimentatieplichtige voldoende gemotiveerd moet worden aangetoond, dus moet worden bewezen.

Stel nu dat de feiten in deze zaak anders hadden gelegen en de moeder er wel in was geslaagd om voldoende gemotiveerd aan te voeren dat de dochter weet had van de geplande ontvoering. Laten we voorts vooronderstellen (om verdere discussie omtrent de feitelijkheden te vermijden) dat ook vastgesteld werd dat de verslechterde relatie tussen ouder en kind in

---

⁵⁹ Hof s'-Gravenhage 19 maart 2008, *LNJ* BC8869.

belangrijke mate te wijten was geweest aan de gedragingen van de dochter. Dan had mijns inziens niets in de weg gestaan aan een nihilstelling of minstens een significante matiging van de verplichting tot het betalen van alimentatie.

In de nieuwe situatie, waarin partijen dus vooraf afspraken maken omtrent welke verwachtingen gekoppeld zijn aan de alimentatie, is het niet wenselijk dat alle eventualiteiten besproken en beschreven worden. Het gaat het doel van de alimentatieovereenkomst ook voorbij als partijen vooraf zouden moeten bepalen wat er zou gebeuren als de jongmeerderjarige, zoals in de aangehaalde uitspraak van het Hof, weet zou hebben van een ontvoering van een van de andere kinderen. Er dient wel een onderliggende systematiek te zijn voor die gevallen waarin het niet langer redelijk is om een van beide partijen aan de overeenkomst gebonden te houden. Hierbij zou er ook een systeem van gradaties aangebracht kunnen worden waarin aangegeven kan worden dat bepaalde gedragingen tot gevolg hebben dat er een matiging van de alimentatie zal plaatsvinden tot het moment dat de wangedraging ophoudt te bestaan. In het volgende hoofdstuk zal ik nader uiteenzetten hoe ik een dergelijk systeem van gradaties zie.

Uiteindelijk zal bij onenigheid over het al dan niet bestaan van een wangedraging de rechter verzocht moeten worden om een uitspraak te doen. De mogelijkheid om een rechter te raadplegen moet te allen tijde mogelijk blijven voor partijen. Een overeenkomst omtrent de alimentatieverplichting kan enkel helpen om in meer gevallen dan op dit moment mogelijk is ervoor te zorgen dat er een evenwicht ontstaat tussen de alimentatieplichtige en de alimentatiegerechtigde.

Naast misdragingen zijn er ook gedragingen die op zichzelf geen misdraging zijn maar desalniettemin in redelijkheid toch tot gevolg hebben dat de alimentatieplicht gematigd of op nihil gesteld wordt. Ook in de huidige rechtspraak zijn met betrekking tot dit soort zaken reeds uitspraken gedaan.

5.4.2 Gedraging anders dan misdraging

Een geval waarin de gedragingen van de jongmeerderjarige volgens de alimentatieplichtige ouder ook zouden moeten leiden tot matiging van de alimentatieverplichting was de uitspraak van de rechtbank in Groningen van 18 augustus 2009.⁶⁰ Hierin voerde de alimentatieplichtige vader onder andere aan dat, terwijl de onderhandelingen over het voldoen van levensonderhoud liepen, de vader via de gemeente moest vernemen dat zijn dochter haar

---

⁶⁰ Rb. Groningen 18 augustus 2009, *LJN* BJ5788.

achternaam had gewijzigd. De dochter voerde in deze zaak aan dat haar vader meerdere toezeggingen tot het voldoen van alimentatie had gedaan, maar deze toezegging steeds niet was nagekomen. De dochter had – naar eigen zeggen – daarom geen andere mogelijkheid dan een advocaat in te schakelen, waardoor de situatie escaleerde. De vader had aangevoerd dat hij, na het initiële verzoek om alimentatie van de dochter, had aangegeven uit te moeten zoeken of hij hier de financiële ruimte voor had. Dit zou voor de dochter de aanleiding zijn geweest om het contact te verbreken en een advocaat in te schakelen. De vader vernam vervolgens voor het eerst weer iets van zijn dochter via haar advocaat. De dochter gaf bij de rechtbank aan dat zij inderdaad een verzoek tot het wijzigen van de achternaam bij de gemeente had ingediend en dat zij dit niet aan haar vader had gemeld. De dochter kon geen andere reden voor het verzoek tot wijzigen van de achternaam geven dan dat zij deze stap had genomen op advies van haar grootouders.

De rechtbank oordeelde dat er in deze zaak niet voldoende aanleiding was voor de dochter om tijdens de onderhandelingen over de betaling en de hoogte van de te betalen alimentatie te besluiten om haar achternaam te wijzigen. De rechtbank oordeelde dat op grond van bovenstaande omstandigheden het voldoen van de volledige alimentatiebijdrage niet meer verlangd kon worden van de alimentatieplichtige ouder en stelde de alimentatie gewijzigd vast. Hierbij werd door de rechtbank mede gelet op het feit dat de dochter de mogelijkheid had om maandelijks geld bij de IBG te lenen en zich derhalve niet op de staat hoefde te verlaten.⁶¹

Het wijzigen van de achternaam an sich is geen wangedraging. In deze context werd de gedraging echter anders bekeken. De vader stelde zich blijkens de uitspraak redelijk op ten tijde van de onderhandelingen. Hij wilde de financiële verantwoordelijkheid voor zijn dochter nemen en was aan het kijken of hij de mogelijkheden had om dit te doen. Om op een dergelijk moment via de gemeente te moeten vernemen dat zijn dochter voor wie hij in financieel opzicht wilde gaan zorgen niet langer zijn naam wilde dragen moet voor hem een erg moeilijk moment zijn geweest. Het is derhalve ook niet vreemd dat de alimentatieplichtige vader op dat moment zich niet langer geroepen voelde om alimentatie te voldoen. De Rechtbank volgde de vader hierin.

Een nihilstelling van de alimentatieverplichting werd aangenomen in een zaak waarbij de rechtbank als vaststaand aannam dat het moeten voldoen van de alimentatieverplichting voor

---

⁶¹ Rb. Groningen 18 augustus 2009, *LJN* BJ5788.

psychisch leed bij de alimentatieplichtige man zou zorgen⁶². In deze zaak verzocht de bijna 20-jarige dochter die al 11 jaar geen contact had gehad met haar vader om een onderhoudsbijdrage. De behoefte van de dochter werd in deze als vaststaand feit gezien, daar dit niet weersproken werd door de vader. Een psychiater had een verklaring overlegd inhoudende dat de vader onder psychische behandeling had gestaan en door deze rechtszaak zijn depressieve en spanningsklachten dusdanig verergerden dat een ziekenhuisopname noodzakelijk was. Op grond hiervan oordeelde de rechter dat het moeten voldoen van een onderhoudsbijdrage voor de man tot medisch onaanvaardbare consequenties zou leiden en derhalve werd het verzoek van de dochter afgewezen.

Zoals geconstateerd biedt de wetgeving wel de mogelijkheid om op grond van bepaalde gedragingen van de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde de alimentatieverplichting te matigen of op nihil te stellen. Daarbij dient direct opgemerkt te worden dat het niet de bedoeling van de wetgever is geweest om zo een makkelijke mogelijkheid voor alimentatieplichtige ouders te creëren om hun verplichting te ontlopen, hetgeen ook blijkt uit de toepassing van artikel 1:399 BW in de praktijk. Met de toepassing van wijziging en nihilstelling van de alimentatieplicht op verzoek van de alimentatieplichtige wordt zeer terughoudend omgesprongen.

De gevallen genoemd in paragraaf 5.4 hebben vaak betrekking op uitzonderlijke situaties waarvoor in de nieuwe situatie waarbij de alimentatieplichtige ouder en het alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind een alimentatieovereenkomst aangaan ook voorzieningen moeten worden getroffen. Hoe deze excessen in mijn voorstel verwerkt worden komt in het navolgende hoofdstuk aan de orde.

---

⁶² Rb. Breda 8 mei 1993, NJ 1993, 70.

Hoofdstuk 6: De wettelijke regeling van de alimentatieovereenkomst

6.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk ben ik nader ingegaan op welke zaken mijns inziens beschrijving behoeven in een overeenkomst tussen de alimentatieplichtige en de alimentatiegerechtigde. Hoe zou deze verplichting tot het opstellen van een alimentatieovereenkomst wettelijk vorm moeten krijgen? Daar zal ik in dit hoofdstuk verder op ingaan.

6.2 Wettelijke regeling van de nieuwe alimentatieovereenkomst

Het uitgangspunt van mijn voorstel tot het aangaan van een alimentatieovereenkomst blijft in beginsel gelijk aan het uitgangspunt van de wet op dit moment. Vanaf het moment dat de minderjarige de leeftijd van 18 jaar bereikt verwerft hij of zij een zelfstandig recht op alimentatie. Nieuw is dat vanaf dit moment partijen met elkaar om de tafel zullen moeten gaan zitten om nader te beschrijven wat de wederzijdse rechten en plichten zullen zijn.

Ingangsvoorwaarde voor de werking van deze nieuwe wettelijke regeling is dat Titel 17 van het eerste Burgerlijk Wetboek uitgebreid wordt. De afdeling moet uitgebreid worden met een artikel dat de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige de verplichting geeft om een alimentatieovereenkomst aan te gaan. Er zijn verschillende situaties denkbaar waaronder deze overeenkomst tussen de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige gesloten moet worden. Wanneer de band tussen de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige gezond is hoeven partijen uiteraard geen afspraken te maken over zaken als het eens in de 3 maanden een foto sturen. De noodzaak om afspraken van die orde te maken zal er pas zijn wanneer de verstandhouding tussen de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige verstoord is. De verstandhouding tussen alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige en alimentatieplichtige kan grofweg in drie categorieën worden onderverdeeld.

De eerste categorie betreft de relatie tussen ouder en kind die niet verstoord is. In dit geval is er ook geen noodzaak om minutieus te beschrijven wat partijen over en weer van elkaar verwachten omdat in bij normaal contact tussen ouder en kind informatieverschaffing onderdeel is van de relatie die tussen ouder en kind bestaat. De overeenkomst kan dan beperkt blijven tot het beschrijven van de behoefte.

In de tweede categorie hebben de ouder en het alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind ten tijde van het afsluiten van de overeenkomst een goede verstandhouding gehad, maar is de relatie op een later tijdstip toch verstoord geraakt. Dit kan er toe leiden dat de wens ontstaat

om verderstreckende afspraken te maken dan in eerste instantie wenselijk/noodzakelijk was. Probleem is nu echter dat in ieder geval bij één van de partijen een onwil is ontstaan om met elkaar rond de tafel te gaan zitten. In zo'n geval dient op eenzelfde manier gehandeld te worden als de hierna volgende categorie.

De derde categorie betreft de situatie waarin tussen de alimentatieplichtige ouder en het alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind al een verstoorde relatie bestaat op het moment dat het zelfstandige recht op alimentatie van de jongmeerderjarige ontstaat. Voor deze gevallen – en voor de gevallen genoemd in de tweede categorie – dient de wet een mediationtraject verplicht te stellen alvorens partijen de mogelijkheid krijgen om het probleem voor te leggen aan een rechter. Wanneer de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige direct bij een conflict aangaande de alimentatiebijdrage de mogelijkheid hebben om naar de rechter te stappen, krijgt het geschil weliswaar een juridische oplossing maar blijft de verstoorde relatie onverminderd – en soms zelfs versterkt door de procedure – in stand. Mijns inziens dient de wet voor deze gevallen, de verplichting te creëren om een mediationtraject in te gaan.

Mijn redenen hiervoor is dat bij dit soort geschillen niet de juridische uitkomst centraal dient te staan, maar juist de onderliggende relatie van partijen. Tijdens een mediationtraject moeten partijen – veel meer dan dat bij een procedure bij de rechtbank het geval is – gezamenlijk proberen om tot een voor beiden aanvaardbare oplossing te komen.

Uiteraard dient rekening gehouden te worden met situaties waarin het niet langer wenselijk is dat de alimentatiegerechtigde ouder en het alimentatiegerechtigde kind met elkaar rond de tafel gaan zitten om verdere afspraken te maken. In gevallen waarin bijvoorbeeld sprake is van mishandeling of misbruik kan niet langer van alimentatiegerechtigde verwacht worden om afspraken te maken met de alimentatieplichtige ouder die verantwoordelijk is voor de mishandeling of het misbruik. Voor deze gevallen is het naar mijn mening aan een instantie om tussen het alimentatiegerechtigde kind en de alimentatieplichtige ouder te gaan staan. In Nederland kan hiervoor gebruik worden gemaakt van het LBIO. De alimentatiegerechtigde heeft recht op onderhoud maar dient gevrijwaard te blijven van contact met de alimentatieplichtige ouder. Zeker wanneer de alimentatieplichtige ouder weigert om consequent aan zijn of haar betalingsverplichting te voldoen wordt het verkrijgen van de alimentatiebijdrage een emotionele uitputtingslag. Ik begrijp dat door in deze gevallen het LBIO de verantwoordelijkheid en de verplichting te geven om de constante betaling van alimentatie te waarborgen de staat in principe deze verantwoordelijkheid op zich krijgt. Naast

het feit dat deze gevallen niet de hoofdmoot van de alimentatiegeschillen betreft en het dus een minimale belasting van de staat betreft vind ik het ook een goed teken wanneer de staat laat zien dat ze voor deze groep in de samenleving opkomt.

6.3 Bijzondere behoefte

Alvorens inhoudelijke afspraken gemaakt kunnen worden tussen de alimentatieplichtige ouder en het jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde kind over wat ze tijdens deze periode van drie jaar van elkaar verwachten, dient te worden vastgesteld hoe hoog de behoefte van de alimentatiegerechtigde is. Hierbij dient niet alleen gekeken te worden naar de normale behoefte, maar ook naar eventuele bijzondere behoeften die de alimentatiegerechtigde heeft. Hierbij kan gedacht worden aan een mentale of fysieke handicap van de alimentatiegerechtigde. Dat bijzondere behoefte een rol speelt bij het bepalen van de hoogte van de alimentatiebijdrage is in de huidige praktijk niets nieuws, aangezien in het huidige stelsel ook gekeken wordt naar alle omstandigheden van het geval en het bestaan van bijzondere behoeften daarin meegenomen worden.⁶³

Het is mijns inziens wel wenselijk dat evenals in de wetgeving in België (die per 1 augustus 2010 in werking trad) ook in Nederland in de wet beschreven wordt dat de bijzondere behoefte deel uitmaakt van het bepalen van behoefte van het alimentatiegerechtigde kind.⁶⁴ Hierbij kan aansluiting worden gezocht bij de formulering die ook in de Belgische wetgeving is opgenomen per 1 augustus 2010.⁶⁵ aangezien die door de open formulering de juiste lading dekt. Puur omwille van duidelijkheid en volledigheid lijkt mij dit een passende aanvulling op de geldende rechtsregels.

6.4 De alimentatieovereenkomst en het LBIO

De wet moet ook voor die gevallen waarin niet langer verwacht kan worden dat informatie aan de alimentatieplichtige ouder verstrekt wordt (denk hierbij aan zaken als mishandeling of incest, maar ook andere situaties waardoor in redelijkheid niet meer verwacht mag worden dat contact met de alimentatieplichtige ouder gelegd wordt) een bepaling opnemen dat geschillen over de uitbetaling van de alimentatie niet meer door de alimentatiegerechtigde zelf gevoerd hoeft te worden. De jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde heeft al een traumatische

---

⁶³ Zie bijvoorbeeld de uitspraak van het Hof s'Gravenhage van 12 mei 2010 *LJN* BN3103.

⁶⁴ In dit geval niet beperkt tot de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde aangezien het ook voor de alimentatieverplichting voor minderjarige kinderen een welkome aanvulling is.

⁶⁵ Art. 203bis lid 3 B.B.W

ervaring achter de rug en dient daar niet steeds mee geconfronteerd te worden. Voor dit soort gevallen kan bepaald worden dat het LBIO de vordering direct overneemt en garant staat voor de maandelijkse betaling van de alimentatie.

6.5 Artikel 6 EVRM en de verplichte mediation

Een eerste obstakel dat bij het verplicht stellen van mediation een rol speelt is dat Nederland deel uitmaakt van het Europees verdrag voor de rechten van de Mens en als zodanig gebonden is aan artikel 6 EVRM. Dit artikel garandeert alle inwoners van lidstaten van de EU het recht om een zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht te laten behandelen. Een verplichting tot het volgen van een mediationtraject alvorens toegang wordt verkregen tot een gang naar de rechtbank kan strijdig zijn met artikel 6 EVRM.⁶⁶ Mijns inziens is dit bij het verplicht stellen van een mediationtraject alvorens de gang naar de rechter kan worden gemaakt in alimentatiekwesities niet het geval. Het is een feit dat eventuele voorprocedures die een lidstaat verplicht stelt alvorens een geschil bij een onafhankelijke rechter kan worden voorgelegd qua tijdsspanne gerekend moet worden bij de redelijke termijn waarbinnen een geschil opgelost wordt.⁶⁷

Het EHRM heeft zich al verschillende malen gebogen over zaken waarbij geoordeeld moest worden of een bepaalde lidstaat zich aan artikel 6 EVRM had gehouden.⁶⁸ Uit deze uitspraken valt af te leiden dat afhankelijk van de omstandigheden van de zaak – meer specifiek gelet op de complexiteit van de zaak, de gedragingen van de burger en de gedragingen van de lidstaat – de redelijke termijn geschonden wordt als er sprake is van een zaak die meerdere jaren bij de rechter aanhangig is geweest. Een van de kenmerken van mediation is dat het een snel proces betreft wat niet meer dan een aantal weken in beslag neemt. Als een mediation traject verplicht wordt gesteld betekent dit dat de redelijke termijn van artikel 6 EVRM vanaf het moment dat het traject begint gaat lopen. Een traject van een aantal weken zal mijns inziens niet snel de reden zijn waarom een geschil niet binnen een redelijke termijn als bedoelt in artikel 6 EVRM aan de rechter voorgelegd wordt. Daarnaast kan het oplossen van geschillen voordat deze bij een rechtbank uitkomen zorgen voor een ontlasting van de rechterlijke macht hetgeen weer tot gevolg heeft dat de zaken die wel voor een rechter komen mogelijk sneller

---

⁶⁶ R.W. Jagtenberg & A.J. de Roo, 'Mediation: verplicht of vrijwillig?', *Justitiële verkenningen* (28) 2003-8, p. 56-67.

⁶⁷ R.W. Jagtenberg & A.J. de Roo, 'Mediation: verplicht of vrijwillig?', *Justitiële verkenningen* (28) 2003-8, p. 56-67.

⁶⁸ Zie bijvoorbeeld EHRM 29 juli 2003, zaak 48086/99. en EHRM 26 oktober 2004, zaak 56698/00.

behandeld kunnen worden.

Doordat de vrijwillige basis van de mediation wegvalt is te verwachten dat het percentage geschillen wat via mediation wordt opgelost lager zal zijn dan zaken die vrijwillig door ouder en kind bij een mediator neergelegd worden. Alleen al het feit dat er bereidheid is om gezamenlijk rond de tafel te gaan zitten betekent mijns inziens al dat er een wil bestaat om samen tot een oplossing te komen hetgeen voor een hoog slagingspercentage zorgt. Zodra de verplichte mediation ingeburgerd raakt zullen deze percentages naar mijn mening wel weer oplopen, aangezien het dan de geëigende weg is om dit soort geschillen op te lossen.

6.6 Het gelijkheidsbeginsel en de verplichte mediation

Wat als een nadeel van mediation kan worden gezien is dat er bij mediation geen conclusies worden getrokken die derdenwerking hebben.⁶⁹ Partijen komen tot een overeenstemming en leggen deze overeenstemming vast in een tussen hun geldende vaststellingsovereenkomst die enkel rechten en plichten voor partijen oplevert en ook enkel bij de partijen die bij het geschil betrokken zijn bekend zijn. Het voordeel van rechtspraak ten opzichte van mediation is dat er een veelvoud aan zaken is die geraadpleegd kunnen worden en op die manier kan ook het gelijkheidsbeginsel worden gewaarborgd, hetgeen bij mediation verloren lijkt te gaan.⁷⁰ Dit geldt enkel voor die gevallen waarin de mediation ook de oplossing is van het geschil, want in de zaken waarbij partijen er niet onderling uitkomen zal nog steeds een beroep op de rechterlijke macht worden gedaan en ontstaat er wel jurisprudentie.

Mijns inziens mag dit echter geen belemmering vormen voor het invoeren van verplichte mediation voor geschillen omtrent alimentatie. Het mooie van mediation – en daarmee ook meteen de kern van het probleem wat critici met verplichte mediation hebben – is dat tot een oplossing wordt gekomen die voor partijen aanvaardbaar is, het betreft puur maatwerk⁷¹. Ouder en kind komen tot een oplossing die voor hen werkbaar is. Dit houdt geenszins in dat in vergelijkbare gevallen andere partijen tot eenzelfde overeenstemming/overeenkomst zouden komen. En dat hoeft ook niet. Het belangrijkste is dat de alimentatiegerechtigde ouder en het alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind tot een voor hen werkbare situatie komen. Hierbij dient de wet wel een kader te geven waarbinnen afspraken gemaakt kunnen

---

⁶⁹ G.R.A. Apol e.a., *Praktijkgids Mediation*, Deventer: Kluwer 2008, p. 35.

⁷⁰ J-J Groeneveld, 'Conflictbemiddeling: als praktisch procederen (nog) niet de meest geëigende weg is', *Praktisch procederen* 2001/1, p. 6-8.

⁷¹ G.R.A. Apol e.a., *Praktijkgids Mediation*, Deventer: Kluwer 2008, p. 35.

worden maar daarbinnen moeten partijen vrij zijn om aan de hand van eigen ideeën en creativiteit het probleem op te lossen.

6.7 Verplichte mediation en de wetwijziging in België

Zoals ik geconstateerd heb in paragraaf 4.4 wordt bij de wetwijziging betreffende alimentatie in België geprobeerd om meer begrip voor de uitspraak bij de alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige te creëren door uitgebreid te motiveren op basis van welke gegevens tot een bepaald oordeel wordt gekomen. De praktijk zal moeten uitwijzen of dit daadwerkelijk ook tot meer begrip bij partijen zal leiden, maar door de uitgebreide motiveringsplicht en de veelvoud aan gegevens die hiervoor ook verkregen en beoordeeld moeten worden kan dit ook tot gevolg hebben dat procedures langer gaan duren en dat de advocatuur en de rechterlijke macht zwaarder belast gaan worden. Wat dat betreft zou een verplicht mediationtraject ook in België uitkomst kunnen bieden en nog beter invulling kunnen geven aan het uitgangspunt dat partijen vrede moeten hebben met de uitspraak die wordt gedaan. Het uitgebreid motiveren van het oordeel door de rechter zorgt voor meer begrip voor de uitspraak en in het verlengde daarvan ook voor meer begrip voor de hoogte van de vastgestelde alimentatie. Als deze gedachtegang nog verder doorgetrokken wordt zou dit in het ideale geval er in resulteren dat, zonder dat verdere procedures nodig zijn, consequent aan de betalingsverplichting wordt voldaan. Maar de rechter is en blijft een onafhankelijke derde die beslist over het geschil. Hoeveel meer begrip zouden de alimentatieplichtige ouder en het alimentatiegerechtigde kind voor elkaar hebben wanneer zij gezamenlijk de eisen en de ratio van de alimentatiebijdrage hebben besproken? Bijkomend voordeel is dat via een mediationtraject door de mediator meer aandacht besteed kan worden aan de onderliggende relatie en waar mogelijk de verstoorde relatie weer op weg te helpen naar een gezonde(re) relatie.

6.8 Omslag in denkwijze

Een probleem waar door het verplicht stellen van mediation grotendeels aan voorbij wordt gegaan is dat mediation ten opzichte van rechtspraak een omslag bij een deel van de bevolking betekent van hoe een geschil wordt opgelost.⁷² Bij velen leeft het beeld dat wanneer er een juridisch geschil is en men komt er onderling niet uit (of men heeft geen zin om er onderling uit te komen) het geschil door een rechter van een oplossing voorzien zal worden.

---

⁷² A. Sponselee, *Verplichte mediation; een wereld van verschil. De mogelijkheid en wenselijkheid van het verplichtstellen van mediation in Nederland.* (Masterscriptie Universiteit van Leiden) 2005.

Daarnaast is het zo dat partijen de slagingskans van hun eigen vordering in een geschil meestal te hoog inschatten. Dit doordat de informatievoorziening betreffende de eigen positie in het geschil meestal completer is dan de inzage van de kansen van de wederpartij en dat mensen in hun eigen omgeving van vrienden, familie en kennissen alleen te horen krijgen dat de zaak al zo goed als gewonnen is. De proceskansen die partijen zichzelf toedichten kunnen oplopen tot wel 120%.⁷³ Dit zorgt er ook voor dat partijen in een geschil – omdat beide partijen van mening zijn dat ze gaan winnen – niet snel genegen zullen zijn om van hun standpunten af te stappen en water bij de wijn te doen (of de koek te vergroten⁷⁴) om zodoende tot een oplossing van het geschil te komen.

Mijns inziens kan de omslag in denkwijze het best bereikt worden door middel van een verplichtstelling van mediation vóórdat een juridisch proces open wordt gesteld, in ieder geval voor personen- en familierechtelijke geschillen en dus ook bij geschillen tussen de alimentatieplichtige ouder en het jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde kind. Ouder en kind hebben in zo'n geval geen andere mogelijkheid dan zich te onderwerpen aan een mediationstraject en zich open te stellen voor deze manier van geschilbeslechting. Bijkomend voordeel van het verplicht stellen van mediation voordat de rechter uitspraak kan doen is dat de mediator in een eerder stadium wordt ingeschakeld en de verhoudingen tussen partijen nog niet volledig op een negatieve manier zijn uitgehard. Dit geeft de mediator een beter uitgangspunt om alsnog gezamenlijk tot een oplossing te komen waar zowel de ouder als het kind zich in kunnen vinden.

6.9 Conclusies en aanbevelingen

In de voorgaande hoofdstukken heb ik besproken hoe op dit moment juridisch gezien de verhoudingen tussen een alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige en diens alimentatieplichtige ouder vormgegeven zijn. Gelukkig is er in het merendeel van de gevallen een goede relatie tussen ouder en alimentatiegerechtigd kind, en komen de wet en de rechter er niet aan te pas.

In die gevallen waarin tussen de jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde en de alimentatieplichtige ouder geen goede verstandhouding bestaat is de wet op dit moment duidelijk. Behoudens een afwezigheid van behoefte of draagkracht, of de aanwezigheid van wangedragingen of gedragingen die ervoor zorgen dat het voldoen van de alimentatiebijdrage

---

⁷³ M. Barendrecht & P. Kamminga, *Effectief conflicten oplossen*, Amsterdam: Business Contact 2004.

⁷⁴ Fisher e.a., *Excellent onderhandelen*, Amsterdam: Business Contact 2007.

niet langer (volledig) gevorderd mag worden, is de alimentatieplichtige ouder gehouden om alimentatie te betalen.

Blijkens de geraadpleegde jurisprudentie is het niet mogelijk om op het gebied van bijvoorbeeld het op de hoogte houden van de voortgang van de studie of ter zake de persoonlijke vorderingen eisen te stellen aan de alimentatiegerechtigde. Wanneer de alimentatiegerechtigde contact met de alimentatieplichtige ouder weigert, kan het weigeren van contact wel als dragelijker worden gezien als de alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige aanvoert dat hij wel uit zichzelf de ouder op de hoogte houdt van de studievoortgang of van andere zaken. Het wordt in ieder geval niet gezien als een gedraging die het recht op een alimentatiebijdrage teniet doet gaan. Uit de geraadpleegde Belgische wetgeving en rechtspraak blijkt dat de 'plicht van eerbied' in verschillende gevallen als aanknopingspunt wordt gezien om (gedeeltelijk) aan de alimentatiebijdrage te ontkomen. Daarnaast is in de Belgische wetgeving die vanaf augustus 2010 geldt onder andere een uitgebreidere motiveringsplicht voor rechters opgenomen om zodoende er voor te zorgen dat ouder en kind meer inzicht krijgen in de redenering achter de uitspraak en zodoende meer vrede hebben met de uitspraak en hopelijk ook dat de alimentatieplichtige ouder zonder dat verdere procedures nodig zijn aan zijn verplichtingen tot betalen van alimentatie blijft voldoen.

Dan kom ik bij de onderzoeksvraag :

'Is het wenselijk dat de mogelijkheid gecreëerd wordt om in meer gevallen dan nu mogelijk is voorwaarden te verbinden aan een alimentatieverplichting tussen de alimentatieplichtige ouder en het jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde kind? Zo ja, welke voorwaarden zouden partijen dan aan de alimentatieverplichting mogen verbinden?'

Mijns inziens is het standpunt dat bij de wetswijziging in 1978 is ingenomen niet meer van deze tijd. Uiteraard dient niet de grondslag van de alimentatieverplichting verlaten te worden. De plicht van een ouder om zijn of haar jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde kind te onderhouden blijft een verplichting van primaire aard. Ik vind het echter niet redelijk dat hier verder geen voorwaarden aan gekoppeld kunnen worden in de huidige praktijk. Behoudens uitzonderlijke gevallen kan minimaal van de alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige verwacht worden dat zijn studievoortgang en persoonlijke ontwikkeling besproken worden met de alimentatieplichtige ouder. Als de alimentatiegerechtigde zonder aanwijsbare reden echt totaal onafhankelijk wil zijn van zijn of haar alimentatieplichtige ouder dan dient de jongmeerderjarige ook de desbetreffende verantwoordelijkheid op financieel gebied voor

zichzelf te nemen, vind ik.

Vaak ligt er aan een geschil omtrent alimentatie een diep emotioneel probleem ten grondslag en men kan zich dus afvragen of hierin een taak is weggelegd voor de wetgever. Aan de andere kant is bij geschillen in andere facetten van het personen- en familierecht een emotioneel probleem vaak ook de grondslag. Als voor geschillen omtrent alimentatie tussen alimentatieplichtige ouder en jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde mediation verplicht wordt gesteld dan zou de wetgever op die manier blijk geven van het belang van de relatie die tussen ouder en kind bestaat en zou de relatie nog een mogelijkheid krijgen om eventueel te herstellen. Daarnaast zou de rechterlijke macht ontlast worden hetgeen geen streven op zich mag zijn maar wat wel een zeer welkom neveneffect is.

Mijns inziens dient de wet dus meer mogelijkheden en zelfs verplichtingen te creëren voor alimentatieplichtige ouders en jongmeerderjarige alimentatiegerechtigde kinderen om afspraken te maken ten behoeve van de alimentatiebijdrage, dit aan de hand van een verplicht mediationstraject alvorens een geschil voor de rechter kan worden gebracht. Dit brengt mij tot de volgende aanbevelingen:

Aanbeveling I

De wet dient dusdanig aangepast te worden dat een alimentatieovereenkomst verplicht wordt gesteld bij het bereiken van de wettelijke meerderjarigheid. Voor de alimentatieplichtige ouder en het alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind dient ook de mogelijkheid gecreëerd te worden om in ieder geval voor wat betreft het op de hoogte houden van persoonlijke vorderingen/studiegerelateerde vorderingen afspraken te maken die van invloed kunnen zijn op de alimentatiebijdrage.

Daarnaast dient de wet te bepalen dat een eventuele voorgenomen wijziging van de hoogte van de alimentatiebijdrage drie maanden voordat de wijziging wordt doorgevoerd aangekondigd moet zijn bij het alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind. Ook als de alimentatiegerechtigde een wijziging in zijn behoefte voorziet dient eenzelfde termijn aangehouden te worden. Op deze manier wordt de tijd ingebouwd om – al dan niet samen met een mediator – de voorgenomen plannen te bespreken ruim voordat de wijziging daadwerkelijk doorgevoerd moet worden.

Aanbeveling II

Om het de alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige en de alimentatieplichtige ouder

makkelijker te maken is het aan te raden dat er vanuit de overheid algemene informatie beschikbaar komt over hoe alimentatie berekend dient te worden. Hierbij kan bijvoorbeeld ook gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om via internet berekeningen te laten maken op basis van verstrekte gegevens zodat de alimentatieplichtige ouder en het alimentatiegerechtigde jongmeerderjarige kind kunnen berekenen wat voor hun situatie een redelijke hoogte van de alimentatiebijdrage is.

Aanbeveling III

Het verplicht stellen van een mediationtraject alvorens de gang naar de rechter mogelijk wordt. Aangezien geschillen omtrent alimentatievorderingen tussen jongmeerderjarige kinderen en alimentatieplichtige ouders geen groot aandeel in het aantal personen- en familierechtelijke geschillen heeft is dit ook een aangewezen mogelijkheid om in ieder geval op proefondervindelijke basis te beginnen met het invoeren van verplichte mediation in personen- en familierechtelijke geschillen. Als de aanpak middels mediation succesvol blijkt kan de verplichte mediation ook in andere facetten van het personen- en familierecht en zo mogelijk ook daarbuiten ingezet gaan worden.

Literatuuropgave

Boeken

G.R.A. Apol e.a. 2008

G.R.A. Apol e.a., *Praktijkgids Mediation*, Deventer: Kluwer 2008, p. 35.

Barendrecht & Kamminga 2004

M. Barendrecht & P. Kamminga, *Effectief conflicten oplossen*, Amsterdam: Business Contact 2004.

Dorn 2008

Th. M. Dorn, *Monografieën echtscheidingsrecht 4a, editie 2008* Den Haag: Sdu uitgevers 2008.

Fisher e.a. 2007

Fisher e.a., *Excellent onderhandelen*, Amsterdam: Business Contact 2007.

Heida 1997

A. Heida, *Alimentatie, de wettelijke onderhoudsplicht*, Deventer: W.E.J. Tjeenk Willink 1997.

P. Vlaardingerbroek e.a. 2008

P. Vlaardingerbroek e.a., *Het Hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer: Kluwer 2008.

Losbladige uitgaven

De Bruijn-Lückers & Vlaardingerbroek

M.L.C.C. de Bruijn-Lückers & P. Vlaardingerbroek, *Praktijkboek Scheidingsrecht band 3*, 's-Gravenhage: VUGA (losbl.).

Tijdschriftartikelen

Groeneveld 2001

J-J Groeneveld, 'Conflictbemiddeling: als praktisch procederen (nog) niet de meest geëigende weg is', *Praktisch procederen* 2001/1, p. 6-8.

Holtrust 1987

N. Holtrust e.a., 'Nieuwe jongmeerderjarigen, van harte gefeliciteerd! : verlaging meerderjarigheidsgrens mag geen geld kosten', *Nemesis* 1987, p.358-365.

R.W. Jagtenberg & A.J. de Roo 2003

R.W. Jagtenberg & A.J. de Roo, 'Mediation: verplicht of vrijwillig?', *Justitiële verkenningen* (28) 2003-8, p. 56-67.

Scripties

A. Sponselee 2005

A. Sponselee, *Verplichte mediation; een wereld van verschil. De mogelijkheid en wenselijkheid van het verplichtstellen van mediation in Nederland.* (Masterscriptie Universiteit van Leiden) 2005.

Kamerstukken

Kamerstukken II 1978-1979, 15 417, nr. 3.

Jurisprudentielijst

Europees Hof van de Rechten van de Mens:

EHRM 29 juli 2003, zaak 48086/99.

EHRM 26 oktober 2004, zaak 56698/00.

Hoge Raad:

HR 15 juni 1990, *NJ* 1990, 731.

HR 16 april 1993, *NJ* 1994, 328.

HR 5 juni 1998, *NJ* 1999, 317.

HR 10 november 2006, *NJ* 2006, 607.

Gerechtshoven:

Hof Den Bosch 8 april 2004, *LJN* AO7699.

Hof s'-Gravenhage 19 maart 2008, *LNJ* BC8869.

s'Gravenhage 25 maart 2009, *LJN* BJ5027.

Hof Arnhem 8 augustus 2009, *LJN* BK3054.

President rechtbank:

Pres. Rb Rotterdam 14 april 1992, 355.

Rechtbanken:

- Rb. Breda 8 mei 1993, NJ 1993, 70.
Rb. 's-Gravenhage 22 maart 2005, *LJN* AT3122.
Rb. Maastricht 21 juli 2009, *LJN* BJ4813.
Rb. Haarlem 28 juli 2009, *LJN* BJ4170.
Rb. Groningen 18 augustus 2009, *LJN* BJ5788.
Rb. Almelo 28 april 2010, *LJN* BM3388.

Kantongerechten:

- Ktr. Bergen op Zoom 13 april 1989, PRG 1989, 3115.

Belgische rechtspraak:**Vredegerechten:**

- Vredegerecht St. Jans-Molenbeek 10 mei 1994, AJT 1994-1995, p.63.
Vredegerecht Leuven 30 maart 1999, *RW* 2000-2001, p. 1610.
Vredegerecht Zomergem 21 december 2007 *RW* 2008-2009, p. 551.
Vredegerecht St. Jans-Molenbeek 14 april 2009, *RW* 2009-2010, p. 810.

Burgerlijke Rechtbanken:

- Burgerlijke Rechtbank Leuven 29 april 2005, RABG 2006-2007, p. 533.
Burgerlijke Rechtbank Gent 3 november 2005, *RW* 2006-2007, p.69.

Hof van Beroep:

- Hof van Beroep Brussel 6 juni 2006, Tijdschrift voor familierecht 2007/1, p. 6.
Hof van Beroep Brussel 10 oktober 2006, Tijdschrift voor familierecht 2007/1, p. 7.
Jeugdkamer Hof van Beroep Antwerpen 18 februari 2008, RABG 2008/12.

Websites

- www.alimentatie.nl, laatste update 13 maart 2010.